

Životní spokojenost žen na mateřské a rodičovské dovolené

Kateřina Kovářová

Bakalářská práce
2012

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Kateřina KOVÁŘOVÁ**

Osobní číslo: **H09428**

Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Životní spokojenost žen na mateřské a rodičovské dovolené**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti mateřství a životní spokojenosti.

Příprava metodiky výzkumné části.

Realizace kvalitativního výzkumu.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

FRYJAUFOVÁ, Eva. Mateřská a rodičovská dovolená v otázkách odpovědí. Brno: Computer Press, 2007. ISBN 978-80-251-1454-4.

HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace. Praha: Portál, 2005. ISBN80-7367-040-2.

KŘIVOHLAVÝ, Jaro. Pozitivní psychologie. Praha: Portál, 2004. ISBN - 80-7178-835.

SOBOTKOVÁ, Irena. Psychologie rodiny. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-559-8.

VÁGNEROVÁ, Marie. Vývojová psychologie II: Dospělost a stáří. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1318-5.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Eva Šalenová

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

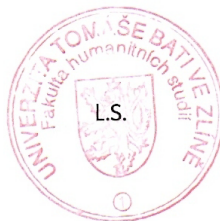
30. listopadu 2011

Termín odevzdání bakalářské práce:

4. května 2012

Ve Zlíně dne 12. ledna 2012

doc. Ing. Anežka Lengalová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 30.4.2012

Karolína Kakerčíková

¹⁾ Zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací.

²⁾ Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

V mé bakalářské práci se zabývám životní spokojeností žen na mateřské a rodičovské dovolené. Tato práce je rozdělena na dvě části - část teoretickou a část praktickou. V teoretické části se nejprve věnuji samotnému mateřství, rodičovství, ale také pozdnímu mateřství. V poslední kapitole se zabývám životní spokojeností. Praktická část je věnována samotnému výzkumu, ve kterém zjišťuji pomocí rozhovorů, jaký je rozdíl v životní spokojenosti žen na mateřské a rodičovské dovolené, které se rozhodly mít dítě do 25. roku a ženami, které mají dítě po 35. roce života.

Klíčová slova: mateřství, mateřská a rodičovská dovolená, rodičovství, pozdní mateřství, životní spokojenost, osobní pohoda.

ABSTRACT

My bachelor's thesis deals with life satisfaction among women on maternity and parental leave. The thesis is divided into two parts – a theoretical part and a practical part. The first part is focused on motherhood, parenthood as well as on late motherhood. The last chapter of this section focuses on life satisfaction in general. The second part of the thesis consists of a survey based on interviews. I have tried to record the difference in life satisfaction between women who have decided to have a baby before the age of 25 and after the age of 35.

Keywords: motherhood, maternity and parental leave, parenthood, late motherhood, life satisfaction, personal well-being

Ráda bych poděkovala své vedoucí bakalářské práce Mgr. Evě Šalenové, která mi poskytla cenné rady, připomínky a spolupráci při zpracování této práce. Mé poděkování patří také ženám, které byly ochotné udělat se mnou rozhovor.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 MATEŘSTVÍ	12
1.1 MATEŘSTVÍ A ADAPTACE NA MATEŘSTVÍ	12
1.2 MATEŘSKÁ ROLE	14
1.3 MATEŘSTVÍ BEZ PARTNERA	14
1.4 MATEŘSKÁ ČI RODIČOVSKÁ DOVOLENÁ.....	15
2 RODIČOVSTVÍ.....	16
2.1 PŘECHOD K RODIČOVSTVÍ.....	17
2.2 MOTIVACE K RODIČOVSTVÍ.....	18
2.3 RODINA S DĚTMI.....	19
3 POZDNÍ MATEŘSTVÍ.....	22
3.1 VYMEZENÍ POJMU POZDNÍ MATEŘSTVÍ	23
3.2 RIZIKA POZDNÍHO MATEŘSTVÍ	24
3.3 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ POZDNÍ MATEŘSTVÍ.....	26
4 ŽIVOTNÍ SPOKOJENOST.....	29
4.1 VYMEZENÍ POJMU ŽIVOTNÍ SPOKOJENOST	29
4.2 OSOBNÍ POHODA.....	30
4.2.1 Faktory ovlivňující osobní pohodu.....	30
4.3 ŠTĚSTÍ.....	31
II PRAKTICKÁ ČÁST	33
5 VÝZKUMNÁ ČÁST	34
5.1 CÍL VÝZKUMU	34
5.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	34
5.3 DRUH VÝZKUMU	34
5.4 METODY VÝZKUMU	35
5.4.1 Polostrukturovaný rozhovor.....	36
5.4.2 Škála životní spokojenosti (SWLS)	36
5.5 VÝZKUMNÝ VZOREK	36
5.6 PRŮBĚH SBĚRU DAT	37
5.7 ZPRACOVÁNÍ ZÍSKANÝCH DAT	37
6 ZPRACOVÁNÍ A INTERPRETACE DAT.....	39

6.1	ROZHOVORY	39
6.2	ŠKÁLA ŽIVOTNÍ SPOKOJENOSTI.....	52
7	SHRNUTÍ.....	54
7.1	DOPORUČENÍ PRO PRAXI	57
	ZÁVĚR	59
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	60
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	63
	SEZNAM OBRÁZKŮ	64
	SEZNAM TABULEK	65
	SEZNAM PŘÍLOH	66

ÚVOD

Co se děje kolem mě? Ze všech mých kamarádek, sestřenic a známých se stávají matky. Začíná se přibližovat doba, kdy možná toto období čeká i mě. Tak se domnívám, že velice vhodným a pro mě zajímavým tématem je mateřství a rodičovství. Tyto krásné chvíle pro většinu jsou jen párkrát za život a každá matka se v nich snaží být nejlepší.

V mé bakalářské práci se zabývám především životní spokojeností matek po narození dítěte. Právě období mateřství považuje většina žen za jeden z nejvýznamnějších okamžiků a zážitků svého života. Ale na druhé straně mateřství přináší celou řadu problémů, omezení a ústupků. Právě péče o dítě může být prožívána jako stereotyp, pocity únavy, ale také konec volných bezstarostných chvil a užívání si sama sebe. V psychice žen to může často vyvolat velice frustrující pocity, ale při pohledu na své dítě u většiny z nich zvítězí mateřská láska a pohled na spokojené dítě dodá tolik potřebnou energii. Nejšťastnější matku můžeme vidět po splnění všech domácích a pečovatelských povinností při projíždě s kočárkem.

V této práci se věnuji tomu, jaká je spokojenost žen na mateřské a rodičovské dovolené, co všechno jejich spokojenost ovlivňuje, ve kterých oblastech jsou nejspokojenější a ve kterých méně a zaměřuji se také na pojem pozdní mateřství. S pozdním mateřstvím se v dnešní době setkávám čím dál častěji, proto se v mém výzkumu zabývám rozdílem v životní spokojenosti u matek, které mají dítě do dvacátého pátého roku života, a ženami, které prožívají mateřství v třicátém pátém roce a výše.

Bakalářská práce je tradičně rozdělena na dvě části - část teoretickou a část praktickou.

V teoretické části se nejprve zaměřuji na samotné mateřství a rodičovství. Ve třetí kapitole uvádím, co je to pozdní mateřství a společně s grafem poukazuji na stoupající věk matek při narození dítěte. Poslední kapitola je věnována životní spokojenosti. Vymezuji základní pojmy, které se s touto problematikou spojují.

Praktická část mé bakalářské práce je věnována samotnému výzkumu. Charakterizuji výzkumný soubor, definuji použité metody včetně způsobu zpracování nasbíraných dat. Cílem mého výzkumu je zjistit, jak ženy prožívají dané období života, jejich spokojenost i problémy, které sebou mateřství přináší. Pro svůj výzkum volím polostrukturovaný rozhovor, ke kterému přidávám doplňující metodu.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 MATEŘSTVÍ

Přeměna do role matky přináší úplně nový, pro ženu dosud nepoznaný, druh lásky, který je absolutní a bezpodmínečný. Dobrá matka je schopná pro své dítě udělat a vydržet cokoli. Po narození dítěte se přestane zabývat sama sebou a pořád myslí jen na to, aby pro své dítě udělala to nejlepší (Hrůzová in Hášová Truhelková, 2008).

Tímto obdobím začíná etapa života, kdy většina žen přehodnotí své myšlení a začíná se věnovat a vychovávat svého potomka. Mateřství je pro řadu žen životním vrcholem, kdy se naplňuje jejich životní smysl. Pro ženu může být mateřství plánované, ale také nemusí. Každá se s touto rolí stává někým jiným a tato velká změna mnohdy mění pohled a chápání života. To se může odrazit na spokojenosti prožívání života a většinou záleží pouze na samotné matce a jejím okolí jestli tato změna vede k uspokojení.

V této kapitole se zaměřím na mateřství, jak se matky s touto rolí ztotožňují, ale také jsem zde zahrnula mateřství bez partnera, neboť v současné době je tato problematika velice aktuální.

1.1 Mateřství a adaptace na mateřství

Pro matku se stává porod prvního dítěte nejdůležitější událostí v jejím životě a tím, že se sama stane matkou, oddělí se tak definitivně od vlastní matky. Po porodu mají ženy k dítěti tělesnou i duševní blízkost, něhu, kterou mu dává prostřednictvím kojení, přebalování, konejšení, si tak zkušenosti obohacuje a její mateřství má ještě větší význam (Říčan, 2006). Co se týká osobního naplnění ženy, mateřství je příležitost k osobnímu rozvoji, dodává pocit osobní hodnoty a smysluplnosti života. Přináší nové vztahy jak k dítěti, tak k partnerovi, ale také s jinými rodinami (Sobotková, 2001).

Výzkumy ukazují, že od poloviny těhotenství se vztah matky k živému plodu individualizuje. Do této doby matka očekávala dítě obecně či abstraktně, ale nyní od pohybů dítěte je očekávání konkrétního, vlastního dítěte (Matějček, 2005).

Sobotková (2001) uvádí, že mateřství je často spojováno s konkrétními hodnotami, jako je dávání a přijímání citu, radost, potěšení z dětí, přispívání k osobnímu zrání a učí být méně sobeckým a více trpělivým.

Mateřství v sobě zahrnuje tyto aspekty:

- Biologické: početí, těhotenství, porod, atd.
- Psychologické: identita matky, změna sebepojetí.
- Interpersonální: vztahy k dětem, partnerovi, rodičům, širší rodině a přátelům.
- Sociokulturní: pozice matek ve společnosti a postoje k matkám, sociální a ekonomický kontext mateřství (Sobotková, 2001).

Sobotková (2001) uvádí, že rozhodnutí zda a kdy mít děti souvisí s psychologickými aspekty, které podléhají psychologickým a sociálním tlakům.

- **Psychologické tlaky:** Výsledky studie ukazují, že mateřství je samozřejmou součástí životního plánu mladých dívek. Odhaduje se, že 5% procent žen nechtějí vědomě mít děti, studie dokonce ukazují až 15 % žen. Dnes není tak silný tlak na bezdětné ženy jako dřív. Ta, která neplánovala děti, byla považována za sobeckou, chladnou a citově nestálou. Ženy, které chtějí, ale mají problém s plodností, prožívají mnoho nepříjemných psychických pocitů, jako jsou pocity zlosti, ztráty, ukřivděnosti a méněcennosti.
- **Sociální tlaky:** Očekávání rodiny i nejbližšího sociálního okolí ovlivňuje rozhodování ve prospěch dětí. Nepříímí vliv na rozhodnutí bezdětného páru mohou mít přátelé, kteří představují určitý model rodičovství.

„Mateřství přináší mnoho povinností a ve větší míře mění dosavadní styl života, včetně mateřské dovolené a setrvání v domácnosti, omezuje svobodu rozhodování o vlastním životě“ (Vágnerová, 2007, s. 117). Samozřejmě, že život matek na mateřské dovolené má také stinné stránky. Ženy zjistí, že život s kojencem může být pro ni zklamání, zjistí, že dítě jí „nic neříká“ a tím není jejich mateřství šťastné (Říčan, 2006). „Mateřství je dar, ale někdy je také třeba na něm zapracovat“ (Říčan, 2006, s. 262). Pro mnoho žen je mateřství těžké období hledání, obviňování, sebelítosti. Myslí si, že jakmile přijde dítě, ví co a jak si počít, vytvoří si nádhernou představu soužití s dítětem. Jenže potom dají matce dítě v porodnici a nastane šok. „Dejte mi návod k miminku!“ Říkají si, že nikdy to neskončí, že budou do konce života jen přebalovat a kojít (Soukupová in Hášová Truhelková, 2008).

1.2 Mateřská role

Podle Vágnerové (2007) je role matky biologicky dána a pro ženu se stává tato role zcela samozřejmá. Role matky má jasně vymezená práva a povinnosti, představuje základní poslání. Pojetí dobré matky zahrnuje představu o tom, jak má být ve své roli šťastná, vyrovnaná a dítě jí má naplňovat. Matka je výchovnou a pečovatelskou autoritou a tím má právo rozhodování o dítěti. Přechod z mužské role k otcovské je mnohem jednodušší než z ženské na mateřskou roli. K proměně ženské role dochází v souvislosti s narozením dítěte a je velice náročná. Matoušek (1997) uvádí, že matka má po porodu orientaci pouze na dítě a je velice citlivá na jeho potřeby, ale zároveň má sníženou citlivost na všechno ostatní.

Během toho, co se z ženy stane matka, se mění celé její prožívání, uvažování, ve větší míře její dosavadní styl života a přináší mnoho povinností. Žena během mateřství je izolovaná v domácnosti, přerušuje se její profesní uplatnění a často dochází k poklesu vlastní seberealizace. Tato role matky má značnou prestiž, ale jako role ženy v domácnosti má naopak prestiž nízkou, což může znamenat pro některé ženy určitý pocit frustrace (Vágnerová, 2007).

Podle Říčana (2006) mateřství představuje velkou příležitost začít svůj vlastní život znovu a se svými dětmi se snadno identifikujeme – jsme to vlastně my, kdo si znovu hraje s panenkou, znovu se pere ve školce.

1.3 Mateřství bez partnera

Trendem dnešní doby je mateřství bez partnera. Jelikož se ve svém výzkumu zabývám matkami žijícími v partnerství, chtěla bych tuto problematiku jen okrajově přiblížit. Čím dál větší počet žen vychovává dítě samo a role otce zůstává nenaplněna. Z počátku, kdy má matka zcela jiný život jí nedochází, že dva lidé jsou pro toto období potřební oba. Role matky samoživitelky je velice obtížná a ve většině případů si tato žena sama pomoci nedokáže, potřeba mít někoho k pomoci je opravdu nezbytná.

Vágnerová (2007) uvádí, že když žena přijímá tuto roli, roli svobodné matky, je vždy na počátku určitá životní situace, ze které vyplývá tato varianta. Jedná se o celou řadu různých motivů, ale také osobních vlastností.

Dle Sobotkové (2001) patří mezi mnoho faktorů, které ovlivňují rozhodnutí ženy, např. nezralost ženy, ale i reakce na určité nejisté vyhlídky do budoucna, udržení a vybudování stabilního vztahu není v dnešní době jednoduché. Pro některé svobodné matky je narození dítěte určitou jistotou a nadějí nového, blízkého vztahu.

Matky, které se rozhodly samy absolvovat mateřství, se setkávají s řadou problémů. První oblastí problémů je řešení praktických věcí, jako jsou finance, bytová situace a vedení domácnosti. Z této oblasti pramení zvýšený stres. Druhá oblast pramení z osobních problémů, které mohou být např. změna v sebepojetí, ohrožení vlastní identity a emoční nestabilita. Třetí oblastí jsou vztahy, které jsou rovněž zdrojem stresu (Sobotková, 2001).

1.4 Mateřská či rodičovská dovolená

Mateřská či rodičovská dovolená. Při vyslovení mě hned napadne, proč právě slovo „dovolená“. Jsou to chvíle odpočinku nebo starostí? Snad každá žena na nás bez přemýšlení vychrlí slovo starost. Ale tato starost je pro řadu žen příjemná, neboť jsou to první roky s potomkem.

– Mateřská dovolená

Je volno, které náleží matce (zaměstnankyni) v souvislosti s porodem a péčí o narozené dítě. Standardní doba mateřské dovolené je 28 týdnů. Na mateřskou dovolenou může nastoupit od počátku šestého týdne před očekávaným dnem porodu, nejdříve však od počátku osmého týdne před tímto dnem. V souvislosti s porodem mateřská dovolená nesmí být nikdy kratší než 14 týdnů a nemůže v žádném případě skončit ani být přerušena před uplynutím šesti týdnů ode dne porodu (MPSV, 2012). Po tuto dobu zaměstnankyně pobírá i peněžitou pomoc v mateřství (Fryjaufová, 2007). Vráti-li se zaměstnankyně do práce po skončení mateřské dovolené, je zaměstnavatel povinen zařadit ji na její původní práci a pracoviště (MPSV, 2012).

– Rodičovská dovolená

K prohloubení péče o dítě je zaměstnavatel povinen poskytnout na základě žádosti rodičovskou dovolenou. Matce se poskytuje po skončení mateřské dovolené a otcí od narození dítěte, a to v rozsahu, o jaký požádají, ne však déle než do doby, kdy dítě dosáhne věku tří let (Fryjaufová, 2007). Vrací-li se zaměstnanec i zaměstnankyně po rodičovské dovolené zpět do práce, musí být zařazen podle pracovní smlouvy (MPSV, 2012).

2 RODIČOVSTVÍ

„Rodičovství je významným projevem generativity dospělého věku, ale i specifickým způsobem naplnění intimacy, protože umožňuje vznik výlučné, hluboké citové vazby, většinou přetrvávající po celý život“ (Vágnerová, 2007, s. 108). Narozením prvního dítěte se z manželství stává rodina. Manželé tak přijímají nové úkoly a hlavně přijímají nové role – roli matky a roli otce (Langmeier, Krejčířová, 2006).

V současné době je rodičovství považováno jako základní součást identity dospělého člověka a může být chápáno jako nezbytná součást naplnění lidského života. Česká společnost klade velký důraz na důležitost rodičovství, které přináší největší radost a naplnění života (Hašková, 2009). Rodičovství je považováno za něco zcela přirozeného a je hlavním důvodem uzavření manželství. Je zdrojem psychosociálního obohacení, ale představuje také zároveň velkou životní zátěž (Vágnerová, 2007).

Hašková (2009) uvádí, že podle výzkumů je česká populace nakloněna názoru o nezbytnosti rodičovství pro naplnění života dospělého jedince. Ve výzkumu „Naše společnost 2004/4“, který byl proveden za účelem identifikace přístupů k rodičovství v české společnosti, respondenti a respondentky vyjadřovali svůj souhlas s výroky. Pomocí faktorové analýzy se zjistily tři faktory:

- První faktor zahrnuje výrok *„rodičovství jako společenskou povinnost a nutnost pro každého“* – s tímto pojetím se ztotožňují starší lidé, žijící v manželství a v menších obcích.
- Druhý faktor *„rodičovství jako individuální volba srovnatelná i s volbou života bez dětí“* – více souhlasí lidé svobodní, ale souhlas není závislý na sociodemografických charakteristikách. Staví rodičovství na úroveň seberealizace skrze své zájmy, partnerství a práci.
- Třetí faktor zahrnuje výrok *„rodičovství jako zodpovědnost“* tzn., že rodičovství není pro každého. Požadavek na rodičovství je podmíněn – rodičovství pouze ve fungujícím manželství, s dobrým materiálním zajištěním a v bezpečném prostředí.

Z výzkumu vyplývá, že rodičovství lidé přestávají chápat jako povinnost a nutnost a není správné přijmout rodičovství v každém případě, ale jen za specifických materiálních a partnerských podmínek.

Z tohoto výzkumu, kterým jsem výše krátce shrnula, můžeme pozorovat, že v dnešní době se lidé více zajímají o to, zda mají na rodičovství vhodné prostředky, neboť tomuto období nepřispívá současná ekonomika. Nutno dodat, že rodičovství je velmi často dopředu promyšleno a plánováno. Není tomu jako dříve, kdy bylo pro novomanžele jasné dáno početí dítěte a hlavní prioritou novomanželů bylo založení rodiny.

2.1 Přejchod k rodičovství

„Nejvýznamnějším přechodem v rodinném cyklu je přechod k rodičovství“ (Možný, 2006, s. 150). Jedná se o zlomový přechod k nové životní alternativě, budoucí rodiče procházejí obdobím přeměny svých rolí a vzájemného vztahu, což je považováno za nejvýznamnější přechod v našem životě (Vágnerová, 2007). Alice Rossiová (in Možný, 2006) představuje čtyři vlastnosti přechodu k rodičovství:

- Jedná se o přechod, ke kterému dochází pod silným kulturním tlakem, který působí zejména na ženu. Jedná se o to, že sociální status ženy je historicky těsně svázán s mateřstvím. Žena, která se rozhodne pro přerušování těhotenství, je pod nátlakem kultury, která se tradičně dívá odmítavě na ženy, které odmítají mateřství. Celoživotně bezdětná žena neustále naráží na nevyslovené, přímé otázky: nechce nebo nemůže mít děti? Nebo snad chce a mohla by, ale nikdo nechce mít děti s ní?
- Je to přechod, k němuž dochází i mimovolně. Dítě může být počato a zejména první dítě bývá i neplánovaně.
- Přejchod k mateřství, znamená přechod nerevokovatelný. Člověk se musí v dnešní době často rozhodovat sám a musí činit řadu rozhodnutí i za situace, kdy nemá dost informací. Nutí to člověka riskovat a postupovat metodou pokusu a omylu. Člověku moderní doby se vědomí revokovatelnosti a šance na nový pokus staly přirozeností, ale narozené dítě nemá tuto povahu. Na rozdíl od volby školy, zaměstnání i manželského partnera, dítě se nedá vzít zpět anebo vyměnit za jiné. Jakmile se jednou dítě narodí, člověk se stává rodičem nezvratně.
- Je to přechod zlomový. Narozené dítě není pozvolný přechod. Dítě, které tady dosud nebylo, tu najednou jednoho dne je. Těhotenství připravuje ženu na mateřství fyziologicky, ale sociálně nikoliv. Zejména u matek, které mají své první dítě, jsou po jeho narození v šoku. Zejména u vzdělaných matek, které příprava na profesní

dokonalost naučila, že věci musejí dělat pořádně a že bez snahy o nejlepší výkon se dílo nezdaří. Tyto matky se pokoušejí o to i v mateřství a jsou nešťastné, že to perfektně dělat nedokáží, a že i když se mateřství věnují maximálně, dítě je něco, co perfektně zvládnout nejde (Rossiová in Možný, 2006).

2.2 Motivace k rodičovství

V této kapitole bych chtěla nastínit, proč lidé chtějí děti. Co je k tomu motivovalo, aby se stali rodiči.

Instinkt je na prvním místě v rodičovské motivaci a touha mít děti je dána přírodními zákonitostmi (Pohlman in Matějček, 2005). Jak existuje pud pohlavní, tak existuje i pud rodičovský. Tyto pudy se spojují a výsledkem jsou samozřejmě děti. Nejedná se pouze o přírodní zákonitosti, ale uvádí se také psychologické a společenské motivace. Lidé se tak vyrovnávají ostatním „normálním“ lidem, tím, že mají děti a vyrovnávají se tak konečně svým rodičům (Matějček, 2005).

Langmeier a Krejčířová (2006) uvádějí, že rodičovství přináší do života rodičů uspokojení základní životní potřeby, tj. potřeby mít někoho, mít někoho o koho mohu pečovat a je na mě závislý a kdo potřebuje mě. Vnáší nové pozitivky a budí v rodičích ochranný postoj, který dává životu jiný, nový smysl.

Mezi další důvody k mateřství patří fakt, že dítě znamená posílení rodiny a přináší radost a zábavu. Jestliže máme děti, můžeme jim věnovat svou lásku, své snahy a naděje. Častěji rodiče uvádějí, že život s dětmi je obohacuje, že děti od nich nejen přijímají, ale zároveň jim mnoho dávají (Matějček, 2005).

Podle Vágnerové (2007) motivaci k rodičovství ovlivňují vnější a vnitřní faktory:

- **Vnější stimulace k rodičovství** – jedná se o očekávání, že mladý dospělý člověk uzavře manželství a zplodí děti. Mezi důležité aspekty, které přispívají k tomu, aby se manželé stali rodiči, jsou ekonomické a materiální zabezpečení a uspokojivý partnerský vztah. Umožní tak založit rodinu bez větších problémů. Velký vliv má také chování v referenční vrstevnické skupině. Tím, že narůstají počty párů, které mají děti, může podpořit ochotu stát se také rodičem.

- **Vnitřní stimulace k rodičovství** – „Potřeba zplodit potomstvo je vrozenou biologickou potřebou, tj. pudem zajišťujícím zachování existence rodu“ (Vágnerová, 2007, s. 110). Tento pud je u každého individuálně rozdílný. Je zcela jasné, že někteří lidé mají malou potřebu mít děti, a jiní, kteří touží jich mít hodně (Vágnerová, 2007).

Rodičovství může určitým způsobem uspokojovat všechny základní psychické potřeby:

1. Potřeba nových podnětů. Dítě přináší pro rodiče oživení, poskytuje jim nové zážitky a zkušenosti a v tomto směru je obohacuje.
2. Potřeba citové vazby. Dítě přijímá city od svých rodičů a oplácí je. Vztah mezi dítětem a rodičem je spolehlivý a jistý.
3. Potřeba seberealizace. „Schopnost mít potomstvo potvrzuje normalitu dospělého člověka na biologické a psychosociální úrovni. Dítě se může stát smyslem existence svých rodičů“ (Vágnerová, 2007, s. 111). Dítě přispívá k pocitu naplnění života a zároveň také potvrzuje hodnoty rodičů. Umožňuje jim tak, aby se dětmi chlubili.
4. Potřeba otevřené budoucnosti. Dítě tak pokračuje v životě svých rodičů, uchovává jejich vlastnosti, tělesnou podobu, hodnoty, tradice a předává je tak dalším generacím. Rodič vlastně předává své dispozice dítěti a od dítěte je později získávají jeho potomci (Vágnerová, 2007).

Podle Matějčka (2005) je dítě k nám vázáno velkým, hlubokým citovým poutem. Až do stáří máme na koho myslet a zároveň bude o nás citově postaráno. Vztah dětí a rodičů je významná záruka naší životní bezpečnosti.

2.3 Rodina s dětmi

Ze života rodičů malých dětí se stává obvykle tradiční model rodiny - v době, kdy žena pečuje o malé děti, zajišťuje obživu rodu muž (Matoušek, 1997).

Kamer uvádí definici rodiny takto: „Rodina je skupina lidí se společnou historií, současnou realitou a budoucím očekáváním vzájemně propojených transakčních vztahů. Členové jsou často vázáni hereditou, legálními manželskými svazky, adopcí nebo společenským uspořádáním života v určitém úseku jejich životní cesty“ (Kamer in Sobotková, 2001, s. 22).

Podle Klapilové „*Rodina je malá, primární, neformální sociální skupina, kterou tvoří jedinci spojení pokrevními, manželskými a adoptivními vztahy*“ (Klapilová, 2000, s. 27).

Rodinu lze definovat nepočetnými definicemi a nejrůznějším úhlem pohledu. Každý člověk má rozdílný názor na fungování a projev rodiny na venek. Většina odborníků chápe rodinu pomocí své vytvořené definice, avšak když se zeptám kteréhokoliv jedince, dokáže mi dle svých slov popsat jeho pohled a význam pojmu „rodina“. Za zmínku stojí, z mého pohledu nejjasnější a snadno pochopitelná definice rodiny: „*Rodina je společenská skupina spojená manželstvím nebo pokrevními vztahy, odpovědností a vzájemnou pomocí*“ (Hartl, Hartlová, 2004, s. 512).

Rodina už odedávna především existuje proto, aby mohli lidé pečovat o své děti. Jedná se o základní jednotku každé lidské společnosti. Jedná se o určitý model společnosti, s jakým se dítě setkává. Každá rodina své dítě orientuje na určité hodnoty, vystavuje ho určitým konfliktům a poskytuje podporu (Matoušek, 1997). Dítě vnáší do života rodičům nové pozitivky, především pozitivní a stimuluje jejich osobní vývoj (Langmeier, Krejčířová, 2006).

Langmeier a Krejčířová (2006) uvádějí, že rodina, která je složená z manželského páru a jejich přímých potomků je základní společenskou jednotkou. Rodina může mít různou strukturu, různé rozložení rolí, moci apod., ale základní funkce rodiny jsou stejné:

- Reprodukční funkce
- Hospodářská funkce
- Emocionální funkce
- Socializační funkce.

Mnoho matek, které se ztotožnily s pozicí matky, teprve v tomto období cítí, že mateřství se stává nejdůležitější složkou její identity. Ve výchově dětí a v péči o něj nacházejí svůj smysl života. Ale na druhou stranu se také zvyšuje četnost každodenních nepříjemností, spojených s dětskou neposlušností, vzdorovitostí a nastává tak pocit zlosti a frustrace (Vágnerová, 2007).

V době po narození dítěte dochází k poklesu spokojenosti v manželství. Rodiče pozbudou intimitu svého vztahu. Matka se orientuje převážně na dítě, je velice citlivá na jeho potřeby a zároveň se sníží citlivost na vše ostatní (Matoušek, 1997).

Matka v tomto období očekává od svého partnera podporu, pomoc a chtěla by nejraději od něho dostávat mnoho, ale málo mu může dávat zpět. V této době je vše točí kolem novorozence. Otec by se měl přizpůsobit tomu, že momentálně je v pozadí manželčina zájmu. V období po narození dítěte do rodiny se jedná o období tzv. první manželské krize. Z hlediska rodiny se rodina nachází v zátěžové situaci, zamilovanost ztrácí na intenzitě, partner je viděn realisticky (Matoušek, 1997).

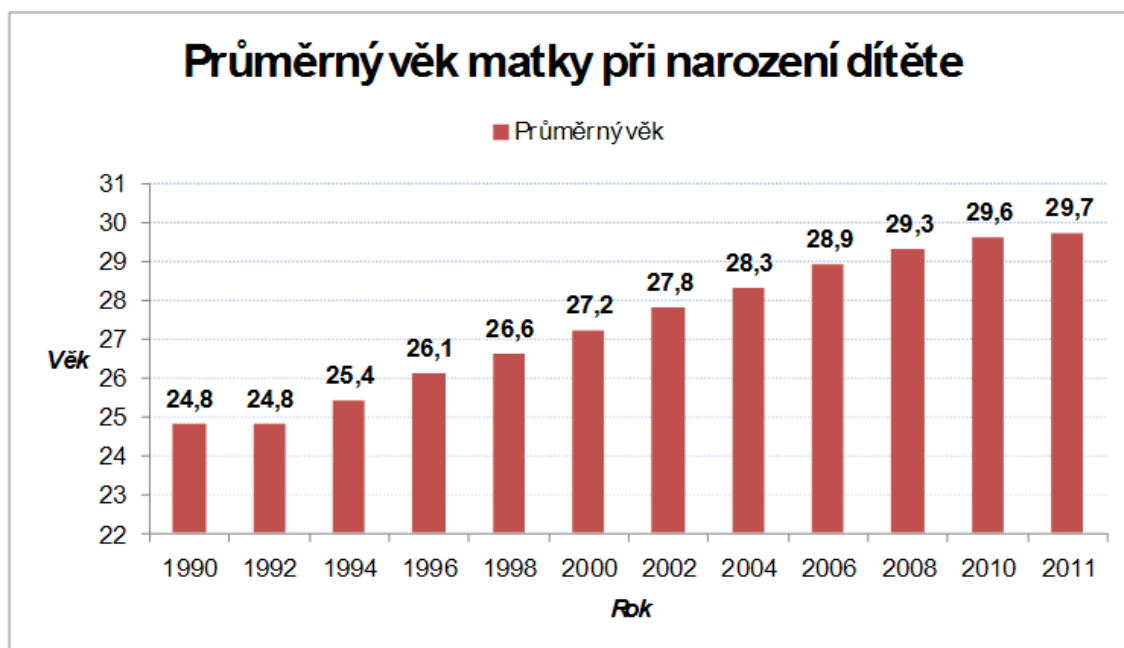
Podle Vágnerová (2007) by měl manželský pár více věnovat čas i pozornost svému vztahu, ale také i svým vlastním potřebám. Pokud by potřeba, jak partnerské tak i individuální nebyly uspokojovány, narůstaly by tak nespokojenosti rodičů a zvyšovalo by se tím riziko hledání náhradního uspokojení.

3 POZDNÍ MATEŘSTVÍ

Podle Bímové (2007) je pozdní mateřství velice aktuální téma, i když se otočíme zpět do minulosti, ženy rodily většinou v průběhu celého reprodukčního období, tím pádem poslední děti měly kolem 40. roku věku. V poslední době v České republice se začalo rodit více dětí, a to zejména matkám po 30. roce věku.

Růst věku prvorodiček, který je sledován napříč Evropou, vedl analýzám toho, kam až by mohl věk prvorodiček stoupat při stávajících biologických možnostech. Odhady uvádějí hranici 33 let jako hodnotu průměrného věku prvorodiček s odchylkou čtyř let (Goldstein in Hašková, 2009). Musíme vzít v úvahu, že průměrný věk prvorodiček se pohybuje níže, než stanovil tento hypotetický hraniční věk, ale přesto věk v některých evropských zemích stále roste (Sobotková in Hašková, 2009).

Graf č. 1: Průměrný věk matek při narození dítěte v posledních 20 letech

Zdroj: Český statistický úřad

Z Grafu 1 můžeme vyčíst, že průměrný věk matek od roku 1990 se rapidně zvyšuje. I když je dvacet jedna let velice dlouhá doba, myslím si, že věk matek až neúměrně stoupá. Tato čísla jsou opravdu velice zajímavá a nedokážu si sama představit, že se věk matek bude i nadále tímto tempem zvyšovat.

V roce 2011 se o jednu desetinu roku, na 29,7 roku se zvýšil průměrný věk matek při porodu. Nejvyšší plodnost byla zaznamenána u 28 až 31letých žen, mezi prvorodičkami u 27 až 29letých (ČSÚ, 2012).

Biermann a Raben (2006) uvádí, že počet žen, které mají dítě v pozdějším věku, silně vzrostl. Před dvaceti lety jedna žena z padesáti přivedla své první dítě na svět v 35 letech nebo později, ale již před deseti lety už to byla jedna z patnácti a dnes je to každá pátá. „Pozdní prvorodička“, dříve považováno za výjimku, dnes zcela normální jev.

Mladí lidé začali odkládat sňatek, tím i rodičovství. Věk prvního manželství i věk prvorodiček stoupá v České republice a začíná se tak přibližovat vyspělým zemím. Nejvýraznější pokles porodnosti, asi na čtvrtinu, nastal u nejmladších matek, tedy matek do dvaceti let. U matek kolem dvaceti pěti let došlo také k poklesu. V tomto věku rodilo asi sedmdesát procent matek. V devadesátých letech vzrostla z šesti na osmnáct procent porodnost matek, které dosáhly třiceti let věku. Jedná se až o trojnásobný vzrůst a neustále toto číslo vstoupá (Možný, 2006).

3.1 Vymezení pojmu pozdní mateřství

Pozdní mateřství, starší matka jsou termíny, které označují ženu, která dosáhla v době porodu 35 let (Sobotková, 2001). Po 30. roce života je významný tlak biologického omezení mateřství. Z hlediska psychologie může být rodičovství dvou zralejších dospělých kvalitnější, ale biologicky je tento posun nevýhodný (Sobotková in Vágnerová, 2007).

Podle Biermanna a Rabena (2006) ženy po pětatřicítce nebo dokonce po čtyřicítce, jsou příliš staré na to, aby mohly mít děti. Toto je mínění, které je velice rozšířené, pevně zachycené v srdcích a hlavách mnoha žen a mužů, rodů, lékařů a jiných poradců. To vše je možná jeden z důvodů, proč se nejedna žena obává mít dítě ve čtyřiceti letech.

Mladší matky prožívají přání mít dítě jako osud nebo instinkt, ale starší matky popisují tento pocit jak připravenost na dítě, je to pro ně něco, co získaly časem jako emocionální zralost či stabilitu. Toto vše nastalo až po dosažení ostatních životních cílů. Starší ženy mají větší sebedůvěru, sebejistotu a narůstá pocit kontroly. Jistá emoční zralost a vyspělost je faktorem, který je k přístupu k dítěti pozitivní (Sobotková, 2001).

Sobotková (2001) uvádí, proč se tedy některé ženy rozhodnout mít dítě v pozdějším věku? Jedním z vysvětlení je, že žena chtěla být bezdětná a v poslední chvíli změnila své rozhodnutí. Většina žen má dlouhodobý záměr stát se matkou, ale záměrně mateřství odkládají. Jedním z důvodů odkladu může být dosažení emocionální jistoty a připravenost, druhým důvodem je jejich profese a třetím potřeba finanční jistoty. Ale skutečným „odrazovým můstkem“ je tlak biologických hodin, který si ženy silně uvědomují po třicátém a ještě více po pětatřicátém roce.

3.2 Rizika pozdního mateřství

Plodnost ženy v průběhu jejího života klesá, což není žádným tajemstvím. Ve dvaceti letech je nejvyšší, zatímco v padesáti letech se jen málokterá žena může stát těhotnou. Problémy ale mohou být už kolem čtyřicítky. Přesto, že žádné skutečné meze neexistují, lékaři v těhotenských průkazech u žen nad 35 let zaškrtaávají políčko „riziko“ (Biermann, Raben, 2006). Tento věk berou lékaři pro těhotenství zvýšeně rizikový (Sobotková, 2001).

Jaká jsou rizika v případě ženy s prvním dítětem po 35. nebo dokonce po 40. roce života?

Přehled možných nebezpečí uvádí Biermann a Raben (2006):

– *Plodnost*

Šance počít dítě se podle statistiky s věkem snižuje. Mezi 35 a 39 lety každá čtvrtá žena má s plodností problémy. Žena, která plánuje své první dítě až po čtyřicátém roce, může počítat s potížemi až na padesát procent (Biermann, Raben, 2006). Ale na druhou stranu na rozdíl od dřívějších tvrzení jsou současná zjištění pro starší matku povzbudivá. Pro zdravou ženu, která žije v dobrých ekonomických a sociálně-psychologických podmínkách a má po pětatřicátém roce první dítě, je jen málo zvýšené riziko pro její vlastní zdraví (Sobotková, 2001).

– *Potrat*

„Jestliže těhotenství skončí dříve, než je dítě schopno života, nastane tzv. potrat“ (Biermann, Raben, 2006, s 19). U čtyřicetileté ženy je nebezpečí, že těhotenství skončí potratem asi trojnásobně proti ženě třicetileté.

– *Postižení, poškození při porodu a deformace*

Americká a německá studie dokázaly, že děti starších matek, tedy pětaticetiletých a čtyřicetiletých, přicházejí na svět stejně zdravé jako děti mladších matek. Žádné poruchy se u nich neobjevují častěji. Ale jedna výjimka existuje, a tou je Downův syndrom (Biermann, Raben, 2006). Zvláště výrazné je toto riziko chromozomálních abnormalit od 38 let a to 1:200 (Sobotková, 2001). U matek ve 40 letech je to 1:80, tedy asi desetinásobek ve srovnání s matkou třicetiletou. Ve stále větší míře můžeme odhalit děti s Downovým syndromem již před 20. týdnem těhotenství a to díky pomocí ultrazvuku, punkci plodové vody a analýze chromozomů (Biermann, Raben, 2006).

– *Rizika těhotenství*

Porodníci porovnali těhotenství a porod u 164 788 žen v Hassensku v letech 1990 a 1995. Studie ukázaly, že ženy ve věku 35 a 39 lety neměly častější potíže než mladší ženy ve věku 18 a 34 lety. Ale u žen, které přivedly své první dítě po čtyřicátém roce života, se objevovala častěji těhotenská cukrovka a nízká porodní váha dítěte (Biermann, Raben, 2006).

– *Rizika porodu*

U starších matek existuje vyšší pravděpodobnost lékařských zásahů, jako je např. indukovaný porod či císařský řez (Sobotková, 2001). Mezi 34 a 39 lety přivádí každá třetí žena své dítě na svět nepřirozenou cestou a v Německu uvádějí, že každá druhá žena po čtyřicítce. Uvádějí se různé důvody, proč je větší počet porodů císařským řezem. Prvním důvodem je, aby dítě nebylo poškozeno nebo sama matka se tak rozhodla, ale může se jednat také o strach porodníka z vyššího věku rodičky (Biermann, Raben, 2006).

Biermann a Raben (2006) uvádějí, že nejen ženy samy, ale také ženští lékaři skutečné riziko pozdního těhotenství přeceňují. „Zralé“ ženy se chovají velice svědomitě a na své těhotenství se dostatečně a pečlivě připravují. Tyto ženy jsou zkrátka rozumné, hned zanechávají kouření, pití alkoholu, zdravě se stravují, připravují se na porod a pravidelně docházejí na preventivní prohlídky. Ty ženy, které mají v těhotenských průkazech pro svůj věk zaškrtnuté políčko „riziko“, rodí zdravé děti stejně často jako ostatní.

3.3 Faktory ovlivňující pozdní mateřství

Rozhodnutí ženy, která má mít dítě v pozdějším věku, doprovází řada faktorů, které mají vliv na načasování mateřství. Jde zejména o to, aby matka vytvořila vhodné prostředí pro výchovu dítěte. Ne každá žena má vždy vytvořené vhodné podmínky, proto zde můžeme vidět tento časový posun.

Bímová (2007) uvádí, že pozdní mateřství není u nás záležitostí výslovně záměrnou, ale je to dáno spíše souhrou různých okolností, než rozhodnutí samotných žen.

– *Typ partnerského soužití*

Na celkovém počtu narozených dětí, narůstá podíl dětí narozených svobodným matkám, ale stále se v české společnosti rodí většina dětí matkám žijícím v manželství (Hašková, 2009). V České republice má manželství stále vysoký status. Výzkumy opakovaně ukazují, že většina mladší generace pokládá život v manželství za nejsprávnější formu rodiny (Možný, 2006).

Podle Haškové (2009) rodinný stav, typ partnerského soužití, existence i neexistence partnerství hrají v reprodukčních plánech, preferencích a chování důležitou roli. Uzavření manželství u mladých lidí stále hraje v reprodukčních plánech v české společnosti důležitou roli. Na konci 80. let vedlo otěhotnění ženy zpravidla k velmi rychlému uzavření sňatku, ale v současné době není těhotenství svobodných žen tak často následováno uzavřením sňatku. Pokud však mladí svobodní a bezdětní lidé rodičovství do budoucna plánují, pak zpravidla uvažují nad uzavřením sňatku.

Co se týká forem rodinného života, roste počet nesezdaných párů a počet svobodných matek. V obecném povědomí dlouho převládala představa svobodné matky jako mladé ženy, která tzv. udělala chybu, ale tuto by bylo nutno přehodnotit, protože v dnešní době je stále více žen, které si velmi přejí mít dítě dříve, než bude pozdě, i když nemají vhodného partnera do manželství (Sobotková, 2001). Narůstání míry rozvodovosti, střídání partnerů, nesezdané soužití a další individualizované formy uspořádání soukromého života, to jsou všechno fakta, která přispívají spíše k životu bez dětí než k životu s dlouhodobými závazky, které plynou z rodičovství (Hašková, 2009).

– ***Orientační rodina***

Z faktorů týkajících se původní rodiny, dětství a dospívání žen hrají důležitou roli sourozenecké konstelace a rodinná výchova. Žena, která od dětství slyší o brzkém těhotenství jako o něčem omezujícím a je směřována k tomu, aby se nejprve věnovala vzdělání, je těmito výroky jistě ovlivněna. Výchova, která byla v rodině volnější, by mohla s pozdním mateřstvím také souviset (Bímová, 2007). Prožití dětství v jiné rodinné formě než ve formě úplné znamená, že žena častěji preferuje menší počet dětí (Hašková, 2009).

– ***Kontrola porodnosti***

Podle Sobotkové (2001) se přibližně jedna třetina dětí matek nad 35 let rodí z neplánovaného těhotenství. Tyto ženy totiž nepovažují za pravděpodobné, že by mohly otěhotnět a sníží svou antikoncepční bdělost. U žen nad 40 let je to dokonce až jedna polovina dětí rodičích se z nezáměrného těhotenství.

– ***Vzdělanost a zaměstnanost***

Mezi další důležité faktory, které souvisejí s reprodukčními preferencemi, plány i chováním, patří vzdělání žen. Ženy, které dosáhly alespoň vzdělání s maturitou, zůstávají stále více bezdětné i po dosažení třicátého roku života. Vyšší vzdělání ženy je spjato s pozdějším vstupem na trh práce a tím pádem i relativně pozdější vstup do manželství a zakládání vlastní domácnosti. Tyto ženy mají větší ambice na pracovním trhu a častěji jsou zapojeny do skupin, v nichž rodičovství je v pozdějším věku nejen více akceptováno, ale také realizováno. Tyto okolnosti u žen s vyšším vzděláním přispívají k plánování menších rodin a také k pozdějšímu rodičovství (Hašková, 2009). Ženy s vyšším vzděláním žijí a pracují ve městě, budují nejdříve profesní pozici, kariéru. Ale starší matky jen málokdy vysvětlují odložení svého mateřství právě profesními důvody (Sobotková, 2001).

– ***Velikost a místo bydliště***

Hašková (2009) uvádí, že v Praze a v dalších velkých městech jako je Brno, Ostrava, Plzeň a Olomouc dochází k největší koncentraci bezdětných žen. V těchto městech se koncentrují ženy s vyššími stupni vzděláním, které prodlužují období bezdětnosti nejdéle a zároveň se nejméně často stávají matkami. Velikost místa bydliště souvisí také s preferencí menšího počtu dětí. Lidé z větších měst preferují menší počet dětí než lidé z menších měst a obcí.

Z toho plyne, že se k životu ve velkých městech pojí životní styly, z nichž některé jsou jen těžko slučitelné s rodičovstvím (Hašková, 2009).

– *Bytové podmínky*

Rodičovství je spojeno se snahou o založení vlastní domácnosti. Situace s byty a bytová politika vstupuje do rodičovských plánů mladých lidí. Před rokem 1989 vstup do rodičovství často předcházela a byla dokonce jednou z cest k založení vlastní samostatné domácnosti. V současné době založení vlastní samostatné domácnosti spíše předchází zahájení rodičovství a je mladými lidmi vnímáno jako jedna z podmínek realizace rodičovství (Hašková, 2009).

4 ŽIVOTNÍ SPOKOJENOST

Pojem životní spokojenost, který hlavní náplní této kapitoly, se pokusím co nejvíce přiblížit. Definovat také budu blízké pojmy, které souvisí s životní spokojeností, jako osobní pohoda a štěstí. Tato kapitola má v mé práci velký význam, neboť je nedílnou součástí nejen všedního života, ale i mateřství.

4.1 Vymezení pojmu životní spokojenost

Pojem „životní spokojenost“ není jednoduché jednoznačně vymezit, protože každý autor o tomto pojmu pojednává jinak a zahrnuje v sobě více významů. Jak uvádí Hamplová (2004), životní spokojenost, štěstí a subjektivní blaho se potýkají se základním problémem, jsou to hojně používané, ale jen velmi nepřesně vymezené pojmy. Srovnání pojmů „štěstí“ a „životní spokojenost“, kde se rozlišuje štěstí *„jako stav, ve kterém převažují pozitivní emoce nad negativními, a životní spokojenost, v níž se odráží rozumové hodnocení vlastního života“* (Diener, Lucas in Hamplová, 2006, s. 36).

Pro začátek definuji každé slovo zvlášť, tedy nejprve slovo „životní“ a poté „spokojenost“. Hartl a Hartlová definují slovo životní jako *„vztahující se k životu“* (2004, s. 711) a spokojenost jako: *„příjemný pocit z dobrých vztahů a dobře vykonané činnosti“* (2004, s. 556).

Životní spokojenost je možno definovat jako: *„komplexní pojem, zahrnující na jedné straně nízké sebehodnocení, malé uspokojení nebo negativní stránky života, na druhé straně štěstí a spokojenost se životem, sebou samým a pozitivní stránky života“* (Grob in Lašek, 2004, s. 215). Blatný a kol. definovali životní spokojenost jako *„vědomé, globální hodnocení vlastního života jako celku“* (2005, s. 199).

Podle Blatného a kol. (2010) má životní spokojenost nejbliže k pojmu osobní pohoda, protože životní spokojenost je v různých výzkumech nejčastěji využívána pro vyjádření osobní pohody. Celková životní spokojenost má úzkou souvislost s kognitivní složkou osobní pohody, spokojenosti v subjektivně významných oblastech života, kterými jsou rodina, přátelé, pracovní prostředí, sociální postavení a ekonomický status a jako poslední kognitivní složkou je sebehodnocení.

4.2 Osobní pohoda

Pojmy, které jsou v psychologické oblasti zastoupeny, jsou často s pojmem osobní pohoda používány synonymně – kvalita života, životní spokojenost a štěstí (Blatný a kol., 2010). Osobní pohodu definujeme jako „*dlouhodobý či přetrvávající emoční stav, ve kterém je reflektována celková spokojenost s vlastním životem*“ (Blatný a kol., 2010, s. 198).

Osobní pohoda je tvořena dvěma složkami - kognitivní a emoční. Kognitivní složka představuje vědomé hodnocení vlastního života a emoční složka je souhrn nálad, emocí a afektů. Za emoční složky jsou považovány dlouhodobé pozitivní a negativní emoční stavy a štěstí. Kognitivní složku představují životní spokojenost a spokojenost ve významných oblastech života a sebehodnocení (Diener a kol. in Blatný a kol., 2010).

Jak uvádí Ryffová a Keyesová (in Šolcová, Kebza, 2004) struktura osobní pohody má šest dimenzí:

- ***Sebepřijetí*** – pozitivní postoj k sobě, přijetí různých aspektů sebe, dobrých i špatných vlastností
- ***Pozitivní vztah s druhými*** – vřelé a uspokojivé vztahy s druhými, zájem o blaho druhých, schopnost empatie
- ***Autonomie*** – nezávislost a sebeurčení, schopnost odolat sociálním tlakům a zachovat si vlastní názor a jednání
- ***Zvláštní životní prostředí*** – pocit kompetence při zvládání každodenních nároků, přehled o tom, co se děje v okolním prostředí, schopnost vidět a využít vnější dění pro vlastní cíle a potřeby
- ***Smysl života*** – pocit, že přítomný a minulý život má smysl
- ***Osobní rozvoj*** – pocit trvalého vývoje, otevřenost novému, schopnost vidět pozitivní změny vlastního já a chování.

4.2.1 Faktory ovlivňující osobní pohodu

Mezi faktory, které ovlivňují osobní pohodu, patří zdravotní stav, socioekonomický status, věk a zapojení do náboženských aktivit. Mezi další faktory vstupují ještě rodičovství, sociální opora, životní události, sebeúcta atd. (Levin, Chattersová in Šolcová, Kebza, 2004).

– *Socioekonomický status*

Finanční hodnocení má pro celkový pocit osobní pohody zásadní význam, ale zdá se, že toto platí jen do dosažení určité minimální úrovně, zajišťuje jakýsi práh ekonomického standartu či nedostatku. S vyšší úrovní vzdělání se zvyšuje úroveň osobní pohody, ale negativní vliv na pocit osobní pohody má ztráta zaměstnání.

– *Sociální opora*

Sociální kontakty významně ovlivňují pocit osobní pohody, a to jak z hlediska kvality, tak i kvality jejich rozvoje.

– *Pohlaví, věk a rodinný stav*

Ze studií vyplývá, že ženy posuzují pozitivněji své vztahy s druhými a svůj osobní rozvoj než muži. S narůstajícím věkem přibývá u obou pohlaví pozitivní hodnocení zvládnání prostředí, ale hodnocení smyslu života a osobního rozvoje s věkem klesá. Největší pokles životní spokojenost nastává u starých lidí (věk nad 85 let), kteří jsou chronicky nemocní a mají výrazné zhoršení životních funkcí (Šolcová, Kebza, 2004).

4.3 Štěstí

Podle Blatného a kol., (2010) je štěstí emoční složkou osobní pohody. Štěstí vyjadřuje hodnocení toho, co jsme prožili v životě. Jedná se o převahu pozitivních emocí nad negativními, jednoduše řečeno je to stav, který je protikladný depresi.

Hartl a Hartlová popisují štěstí jako „*pocit tělesného i duševního blaha, bez tlaku neuspokojené potřeby*“ (2004, s. 595).

Stach a Eshlenman chápou štěstí jako „*subjektivní indikátor pozitivních pocitů*“ (in Hamplová, 2004, s. 12).

Jako poslední definici štěstí uvedu od Haybrona, který rozlišuje tři verze štěstí, ale uznává, že jejich definice se prolínají. „*Zprvé se štěstí chápe jako stav, v kterém pocity příjemného převažují nad pocity nepříjemného. Štěstí však lze identifikovat i s postoji vůči vlastnímu životu – pokud má člověk pozitivní postoj k vlastnímu životu, můžeme hovořit o spokojeném/šťastném člověku (životní spokojenost). Konečně afektivní pojetí štěstí s pozitivními emocionálními stavy*“ (Haybron in Hamplová, 2004, s. 12).

Averill a More (in Hamplová, 2006) uvádějí, že do pojmu štěstí se dá zahrnout stavy jako např. radosti, povznesené nálady, spokojenosti, pokoje, klidu a duševní rovnováhy, atd. Někteří lidé se hodnotí jako nejšťastnější, když se věnují činnosti a svých emocí si nejsou vůbec vědomi. Tuto skutečnost je třeba do definice štěstí také zahrnout. Proto navrhuji objektivnější definici, kde je štěstí emocionální stav, který se zapojuje do smysluplné činnosti. Do pojmu štěstí se tedy zahrnuje vše pozitivní, co se týká lidského života.

Materialističtí lidé nevlastní vždy toho tolik, aby mohli být šťastní. Čím více mají, tím více by potřebovali, aby byli spokojeni a šťastní (Hnilica, 2005).

Podle Hamplové (2004) má většina definic životní spokojenosti, štěstí, osobního blaha i přes velké rozdíly společné jedno. Zdůrazňují vlastní, subjektivní hodnocení člověka. Lidé jsou spokojeni tehdy, pokud se tak cítí nebo pokud to o sobě říkají.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 VÝZKUMNÁ ČÁST

5.1 Cíl výzkumu

Hlavním cílem mého výzkumu je zjistit životní spokojenost vybraného vzorku žen na mateřské či rodičovské dovolené a to v jednotlivých oblastech, ale také zjistit celkovou životní spokojenost pomocí Škály životní spokojenosti (SWSL).

Dílčím cílem je zjistit, zda je rozdíl v životní spokojenosti žen na mateřské či rodičovské dovolené, které se rozhodly mít dítě do 25. roku a ženami, které mají dítě po 35. roce života.

5.2 Výzkumné otázky

1. Co vedlo ženy k mateřství? Jak mateřství vnímají nyní?
2. Jak ženy na mateřské/rodičovské dovolené prožívají vztah s dítětem?
3. Jak matky na mateřské/rodičovské dovolené vidí samy sebe? Jak hodnotí svůj životní styl?
4. Jak ženy na mateřské dovolené hodnotí svůj zdravotní stav?
5. Jaké změny ženy pociťují v trávení volného času před a během mateřství?
6. Jak hodnotí svůj vztah s partnerem/manželem?
7. Jaké mají sociální kontakty a jak ženám na mateřské/rodičovské dovolené pomáhají?
8. Jaký mají vztah ženy na mateřské/rodičovské dovolené ke své práci, svému zaměstnání?
9. Jaký rozdíl ve finanční situaci pociťují ženy na mateřské dovolené?
10. V čem se liší pozdní mateřství (po 35 roce) od mateřství žen mladších 25 let?

5.3 Druh výzkumu

Jako druh výzkumu jsem zvolila kvalitativní výzkum. Především z tohoto důvodu, že je založen na osobním kontaktu. Chci porozumět a pochopit ženy, kterých se téma týká a jak daný problém vidí samy ženy.

Jak uvádí Hendl (2005), kvalitativní výzkum se provádí pomocí delšího a intenzivního kontaktu s terénem nebo situací jedince či skupiny jedinců. Hlavním úkolem je objasnit, jak lidé v daném prostředí a situaci dobírají pochopení toho, co se děje, proč jednají určitým způsobem a jak organizují své všednodenní aktivity a interakce. Kvalitativní výzkumník ve svém hledání významů a snaze pochopit aktuální dění vytváří podrobný popis toho, co pozoroval a zaznamenal. Snaží se nevynechat nic, co by mohlo pomoci vyjasnit situaci.

Hendl (2005) uvádí přednosti i nevýhody kvalitativního výzkumu.

Mezi přednosti kvalitativního výzkumu uvádí:

- Získává podrobný popis vzhled při zkoumání jedince, skupiny, události fenoménu.
- Zkoumá fenomén v přirozeném prostředí.
- Dobře reaguje na místní situace a podmínky.
- Hledá lokální příčinné souvislosti.

Mezi nevýhody kvalitativního výzkumu pak autor uvádí:

- Získaná znalost nemusí být zobecnitelná na populaci a do jiného prostředí.
- Je obtížnější testovat hypotézy a teorie.
- Analýza data i jejich sběr jsou často časově náročné etapy.
- Výsledky jsou snadněji ovlivněny výzkumníkem a jeho osobními preference-mi.

5.4 Metody výzkumu

V této kapitole popíšu metody, které jsem použila pro svůj výzkum.

- Hlavní metoda: **Polostrukturovaný rozhovor**
- Doplnující metoda: **Škála životní spokojenosti (The Satisfaction With Life Scale – SWLS)**

Škála životní spokojenosti je pouze doplňkem k hlavní výzkumné metodě k rozhovorům, a to díky malému rozsahu a malému počtu respondentek. Tato škála mi pouze napomáhá a rozšiřuje zvolené téma. Proto můj výzkum není smíšený, ale kvalitativní.

5.4.1 Polostrukturovaný rozhovor

Stěžejní metodou mého výzkumu je polostrukturovaný rozhovor, protože se mně tato metoda jeví jako praktická a efektivní. Jak uvádí Švaříček (2007), rozhovor je nejčastěji využívanou metodou sběru dat v kvalitativním výzkumu. Používá se pro něj také označení hloubkový rozhovor, který definuje „*nestandardizované dotazování jednoho účastníka výzkumu zpravidla jedním badatelem pomocí několika otevřených otázek*“ (Švaříček, 2007, s. 159).

Předem jsem si připravila seznam otázek, které jsem formulovala jako otevřené, aby měly ženy možnost otevřené odpovědi a nebyly omezeny výběrem. Otázky jsem vytvořila v rámci určitých oblastí, ke kterým jsem si připravila základní i doplňující otázky. U stručných odpovědi jsem informantkám položila rozvíjející otázky, abych získala plnohodnotné odpovědi potřebné pro vyhodnocení výsledku výzkumu. Švaříček (2007) uvádí, že pomocí otevřených otázek může badatel porozumět pohledu jiných lidí, aniž by jejich pohled omezoval pomocí výběru položek v dotazníku. (Oblasti a základní otázky viz Příloha I).

5.4.2 Škála životní spokojenosti (SWLS)

Jako doplňující metodu jsem zvolila Škálu životní spokojenosti (The Satisfaction With Life Scale – SWLS) autorů Pavota a Dienera (1993). Jde o široké pojetí kvality života, podle autora jde o spokojenost s životem jako celkem (Křivohlavý, 2002).

Tato škála obsahuje pět položek a míra souhlasu s jednotlivými tvrzeními je vyjadřována na sedmibodové Likertově škále, kde 1 znamená „vůbec nesouhlasím“ a 7 „zcela souhlasím“ s položkou. Vyhodnocení provedu tak, že sečtu všechna čísla u všech položek, přičemž minimum je 5 a maximum 35. Čím vyšší skóre tím vyšší spokojenost. (Škála životní spokojenosti a vyhodnocení viz Příloha 2).

5.5 Výzkumný vzorek

Pro svůj výzkum jsem zvolila záměrný výběr prostý, který představuje nejjednodušší metodu, ve které se neuplatňují další specifické metody ani strategie výběru. Účastníkem výzku-

mu je ten, kdo je pro výzkum vhodný a souhlasí s ním (Miovský, 2006). Vzorek tvořilo šest žen na mateřské a rodičovské dovolené, které žijí v manželském nebo trvalém partnerském vztahu. Tři ženy byly do 25 let a další tři respondentky od 35 let a výše. Záměrně jsem vybrala tyto dvě skupiny výzkumného vzorku, abych mohla srovnat případné rozdíly a názory žen na daný problém. U výzkumného souboru jsem zjišťovala demografické údaje - věk, vzdělání, počet dětí a stáří nejmladšího dítěte. Tyto údaje jsou zachyceny v tabulce č. 1.

5.6 Průběh sběru dat

Pro zachycení dat jsem použila záznamový arch, který je pro výzkumníka pomocníkem, mající mu usnadnit práci, aby si nemusel veškeré údaje pamatovat. Na tomto archu jsou předem připravené tématické okruhy a otázky, na které se v průběhu rozhovoru má tazatel zaměřit. Arch je založen na metodě tužka-papír (Miovský, 2006).

Dotazované ženy nechtěly být při rozhovoru nahrávány diktafonem, cítily se velice nesvé a poprosily mě, zda bych nemohla využít jinou metodu, proto jsem zvolila záznamový arch. Tři žen jsem se zeptala na možnost nahrávání, ale nepřály si to a nepřály by si, abych dále mohla se záznamem pracovat, proto u zbylých třech jsem se už neptala a automaticky jsem si odpovědi zapisovala. Při zachycování informací do archu mi dotazované nechaly dostatek prostoru pro zapsání odpovědi i zpětně jsem si vypisovala poznámky a jejich reakce. Zapisování nenarušilo průběh rozhovoru.

Polostrukturovaný rozhovor jsem uskutečnila s každou ženou individuálně. Ve všech případech probíhal rozhovor u respondentek doma. Vysvětlila jsem jim záměr mého výzkumu. Sdělila jsem jim, že se jedná o anonymní rozhovor a že nebudou použita jejich jména ani jména dětí a partnerů. Průměrná délka rozhovor byla kolem 22 minut.

5.7 Zpracování získaných dat

Pro zpracování dat mi poslouží odpovědi, které jsem doslovně přepsala. Při analýze zaznamenaných rozhovorů jsem použila metodu vytváření trsů.

„Metoda vytváření trsů slouží obvykle k tomu, abychom seskupili a komceptualizovali určité výroky do skupin např. dle rozlišení určitých jevů, místa, případů atd.“ (Miovský, s. 221, 2006). Rozhovory jsem si vytiskla a důkladně si je několikrát přečetla a hledala jsem podobné, opakující se znaky. Jak uvádí Miovský (2006) společným znakem trsu je tématický pře-

kryv, tj. když v rozhovorech vyhledám všechny části, které se týkají jednoho daného tématu.

Opakující se výroky jsem seskupila. Při seskupování do trsů jsem si pomohla metodou barvení textu. Podobné znaky jsem barvila zvolenou barvou a vznikly tak jednotlivé kategorie, které podrobně rozebírám v kapitole 6.1 Rozhovory.

6 ZPRACOVÁNÍ A INTERPRETACE DAT

V následující tabulce zachycuji základní údaje o ženách, jména jsou smyšlená pro zachování anonymity.

Tabulka č. 1: Demografické údaje respondentek

Jméno	Věk	Vzdělání	Rodinný stav	Počet dětí	Stáří nejmladšího dítěte
Marie	36	SŠ	Vdaná	2	26 měsíců
Lucie	39	vyučena bez maturity	svobodná, v trvalém partnerském vztahu	1	13 měsíců
Eva	42	SŠ	Vdaná	2	2 měsíce 22 měsíců
Petra	25	vyučena bez maturity	svobodná, v trvalém partnerském vztahu	1	17 měsíců
Ivana	24	SŠ	Vdaná	2	7 měsíců
Jana	23	SŠ	Vdaná	1	5 měsíců

6.1 Rozhovory

V této kapitole provedu analýzu kategorií, které vznikly metodou vytváření trsů.

– Motivace k mateřství

Ukázalo se, že všechny ženy dítě chtěly, plánovaly ho, pouze poslední respondentka, která uvedla, že jedno dítě ze dvou neplánovala. Jak můžeme vidět, nastal rozdíl v motivaci k mateřství mladších a starších žen. Mladší ženy vyloženě toužily po dítěti, přály si ho, ale u starších žen už to byla spíše otázka rozumu, protože si uvědomily, že se jedná o poslední možnost, kdy mohou mít dítě.

Tři ženy (Jana, Ivana, Petra), které měly své dítě do 25 roku, uváděly, že jejich impulsem k mateřství byl hlavně **chtíč, přání, touha** po dítěti a **změně v životě**.

Jana: „... strašně jsem si přála dítě.“

Ivana: „Chtěla jsem miminko, s manželem jsme spolu byli už 8 let a chtěli jsme dítě.“

Petra: „Nenaplnoval mě život bez dítěte, toužila jsem po dítěti a chtěla jsem v životě změnu, už mě nebavilo žít život, který jsem žila a chtěla jsem změnu.“

Rozhodnutí starších žen (Marie, Eva, Lucie) k mateřství byl zcela z jiných důvodů. Každá měly důvod jiný, ale dá se říct, že všechny respondentky ovlivnil jejich věk. Jejich motivací byl **mladší partner, věk a poslední možnost**.

Marie: „U druhého kvůli věku, aby nebyl velký věkový rozdíl mezi sourozenci a také kvůli práci.“

Lucie: „Byla to poslední možnost, kdy mohu mít ještě dítě.“

Eva: „Budu mluvit k tomu 2letému dítěti, protože ten nejmladší nebyl plánovaný. Mám mladšího partnera a ten chtěl děti.“

– **Realita vs. Představa**

Čtyři ženy si představovaly realitu jinak, měly jiné představy o mateřství a hlavně o tom, co přijde s narozením dítěte. Přímo uváděly, že realita je **jiná, složitější**, velká **únava**, představovaly si to **lehčí, jednodušší**. Jedna matka (Petra) uvedla, že to bude jen radost, potěšení a nedovedla si představit, že to bude tolik starostí. Dvě respondentky (Ivana, Eva) **neměly představu** o mateřství, **nepřekvapila** ji realita, čekala, že přijdou starosti (Ivana). Věk respondentek neovlivnil představu o mateřství, jak u mladších tak i u starších žen byly představy podobné.

Jana: „Bylo to složitější, než člověk očekával. Měla jsem představy, že dítě bude spát, že budu mít čas se pěkně obléct. Ale realita je jiná. Dítě doposud souvisle v noci nezaspalo, doposud jsem se nevyspala. Realita je jiná, představovala jsem si to lehčí. Nemám na sebe čas, protože mě dítě zaměstnává od rána do večera.“

Ivana: „Nepřekvapilo mě to, očekávala jsem to, že přijdou takové starosti.“

Petra: „Představa byla taková, že mateřství bude jen radost, samé potěšení, ale realita je jiná, přišla únava, strach o dítě. Představovala jsem si to lehčí, protože jsem myslela, že to bude radost, že nebude tolik starostí.“

Marie: „Realita je určitě jiná. Má představa byla taková, že to bude jednodušší, nebude tak náročné.“

Lucie: „Určitě každý má nějakou představu, ale že realita bude až, tak jiná jsem si nepředstavovala. Jsem více unavená. Hodně se musím dítěti věnovat.“

Eva: „Nějaké představy jsem neměla, dokázala jsme si představit, co asi přijde. Všechny známé kolem mě už matkami jsou, tak jsem asi věděla, do čeho jdu.“

– Vnímání mateřství

Že v životě informantek přijde změna s příchodem dítětem, jak se cítí a jak hodnotí toto období, to jsem se dozvěděla v této kategorii. U čtyř (Jana, Ivana, Petra, Lucie) došlo k **naplnění života**, ke **spokojenosti**. Jedna respondentka (Petra) pociťuje jiný smysl života, splnění určité role v životě (Jana). Dvě matky (Marie, Eva) si mateřství užívají, udělá to z ženy matku (Eva), nemyslím tolik na sebe (Marie). Mateřství všem přineslo **pozitivní pocit**, pocit **štěstí** a **radosti**. Ale na druhou stranu pociťují velkou **zodpovědnost**, nedostatek spánku a **únavu** což uvedlo pět respondentek. Jedna respondentka (Eva) nepociťuje žádnou zátěž v mateřství. Opět tady není rozdíl ve vnímání starších a mladších žen.

Jana: „Nejhezčí co se mi v životě mohlo stát, jak ženě, tak velice citově, mateřství mě naplnilo. Najednou jsem cítila velkou zodpovědnost, ale i blaženost a štěstí. Splnila jsem si určitou roli. Největší zátěž je pro mě noční vstávání.“

Ivana: „Naplnilo mě ve všem, mateřství je radost. Mateřská láska je něco, co nejde popsat, a pokud to člověk nezažije tak neví, co to je, nepozná to, akorát to stávání.“

Petra: „Naplnilo mě. Mám úplně jiný smysl života, jiné zájmy, starosti, ale také radosti. Když je malá spokojená, přináší mi radost, naplnění života. Zátěž vidím v nedostatek spánku, málo času pro sebe, únavu, strach o dítě, velká zodpovědnost a obavy.“

Marie: „Mám větší zodpovědnost, člověk si uvědomí, že není tady sám a nemyslí tolik na sebe.“

Lucie: „Hodně mě mateřství naplnilo, jsem rada, že ho mám.“

Eva: Už jen to, že mateřství udělá z ženy matku. Momentálně nemám žádnou zátěž.“

– Pocity spojené s dítětem

V odpovědích všech respondentek se objevovaly pocity, které mají spojené s dítětem jako je **radost, štěstí, krásný pocit**. Jak uvedla žena (Jana) jedná se o souznění, také pociťuje obrovský strach o dítě, o jeho zdraví, což jí kazí mateřství. Všechny uváděly pocity **strachu, strach o zdraví** dítěte. Jedna respondentka (Eva), která má děti ve starším věku uvedla, že je to naposledy, že už nikdy nebude matkou, proto si to užívá a nemá žádné negativní pocity spojené s dítětem.

Jana: „*Krásné pocity, něco nového, něco, co je ze mě, souznění. Mám hrozný strach o jeho zdraví, uvědomuji si, že mi to kazí mateřství. Strach, aby se mu něco nestalo.*“

Ivana: „*Krásný pocit, štěstí, naplnění, radosti, mohu s nimi trávit mnoho času, už teď si nedovedu představit čas bez dětí. Negativní pocit je strach, aby se jim něco nestalo, neo-nemocněly.*“

Petra: „*Radost, jsem šťastná, když trávím čas s ní.*“

Marie: „*Pocity jako je radost, uspokojení. Když jsou třeba děti nemocné, tak mám pocit strachu.*“

Lucie: „*Krásný pocit, radost, jsem ráda, že je malý zdravý.*“

Eva: „*V mém věku si to mateřství užívám. Pocit úžasný, protože vím, že je to naposledy, už nikdy nebudu na mateřské, už se znovu nestanu matkou.*“

– Vlastní spokojenost

Mým cílem bylo zjistit, jak jsou samy matky se sebou spokojené. V této kategorii se neobjevil rozdíl v mladších a starších ženách. Tři zkoumané informantky (Jana, Ivana, Eva) jsou jednoznačně **spokojené samy se sebou**, dokonce respondentka (Ivana) uvedla, že vypadá lépe než dříve, je hodně spokojená a jako žena se cítí dobře. Na druhou stranu dvě respondentky (Marie, Lucie) si uvědomují pocitu **stereotypu**, nedostatek **odpočinku**, jsem zavřená jen s dětmi doma (Marie). Uvedly, že momentálně nejsou spokojené samy se sebou. A jedna žena (Petra) je z části spokojená, nedá se to jednoznačně určit, má nedostatek relaxu, času na sebe.

Jana: „Vypadám líp než dříve, mám pěknou postavu, jsem hodně spokojená. Jako žena se cítím dobře.“

Ivana: „Ano, jsem spokojená a zvládám vše.“

Petra: „Z části jsem spokojená, ale jsem unavená, mám nedostatek spánku. Mám nedostatek relaxu a nemám čas sama na sebe.“

Marie: „Mám pocit stereotypu, přemýšlím jen nad dětmi, jsem zavřená jen s dětmi a někdy mám depky.“

Lucie: „Nejsem spokojená.“

Eva: „Jsem spokojená.“

– Změna životního stylu

Zajímalo mě, zda jsou ženy spokojené se svým životním stylem, protože po narození dítěte se jim zásadně změnil život. Na životní styl měl vliv věk respondentek. Mladší ženy měly před mateřstvím nějaké aktivity, hlavně sport a to je to, co jim chybí, ale starší ženy jednoznačně uváděly, že by svůj životní styl v ničem nezměnily.

Všem třem ženám mladšího věku (Jana, Ivana, Petra) chybí sport, chtěly by **více sportovat**. Respondentka (Petra) potřebovala více času na seberealizaci.

Jana: „V ničem, vyhovuje mi to, i když před mateřstvím jsem hodně sportovala, to je možné to, co mi schází, ale jinak netoužím po ničem jiném, bavím mě to a chtěla jsem dítě.“

Ivana: „Chtěla bych více sportovat s dětmi, chodit do přírody.“

Petra: „Chtěla bych více času na sport, na seberealizaci.“

Odpověď tří starších matek (Marie, Lucie, Eva) byla jednoznačná, v ničem by **neměnily**.

Marie: „Možná bych chtěla více času pro sebe, ale jsem spokojená, takže bych neměnila nic.“

Lucie: „V ničem bych neměnila, jsem ráda, že jsme rodina“.

Eva: „V ničem“.

– Zdravotní stav

Chtěla jsem zjistit, zda se zdravotní stav ženám změní po porodu a jak jsou spokojené se svým zdravotním stavem. Z výsledků jsem byla velice překvapená, protože byly výrazné rozdíly u mladších a starších matek. Malé změny nastaly u všech. Co se týká nemocí, tak ty nastaly u matek, které mají 35 let a více.

Všechny matky (Jana, Ivana, Petra) staré do 25 let, nejvíce uváděly změnu v postavě, po porodu byly více **hubené** než kdykoliv předtím, ale nemocné nejsou. Jedna respondentka (Petra) uvedla změnu v psychice, byla přecitlivělá, úzkostná. V jednom případě (Jana) se během těhotenství hodně zkazily zuby. Tyto tři respondentky jsou **spokojené** se zdravotním stavem.

Jana: „Zuby se mi hodně zkazily, dost jsem zhubla, ale nemocná jsem jinak nebyla. Jsem spokojená.“

Ivana: „Zhubla jsem, jsem hubenější než kdykoliv dříve. Ano, jsem spokojená.“

Petra: „Byla jsem více úzkostná, přecitlivělá, ale jako se zdravím jsem problém neměla. Jsme spokojená, teď už bez problémů.“

Dvě matky (Eva, Lucie) hodnotí svůj zdravotní stav asi takto: „**mohlo by být lepší**“ (Eva), „**nevím, jestli jsem spokojená**“ (Lucie). Z toho vyplývá, že se jim po porodu objevily **zdravotní potíže**. Jedné ženě (Eva) se během těhotenství objevila těhotenská cukrovka, která jí zůstala i nyní, už nikdy nebude úplně zdravá, musí si ji neustále hlídat, také má obavy z toho že jí vypadají vlasy, protože se jí to již stalo v minulosti. Také jiná žena (Lucie) uvedla nemoc, kterou vyvolal těžký porod a také souvisí s vyšším věkem. Má problémy se štítnou žlázou, trpí únavou a občas musí pobývat v nemocnici. Třetí matka (Marie) staršího věku uvedla problémy s křečovými žilami, ale jinak výrazně nemocná není.

Marie: „Nijak výrazně se nezměnil, hlavní, co tak problém s křečovými žilami, jinak jsem spokojená.“

Lucie: „Změnil se, mám zdravotní problémy po porodu. Začaly mi problémy se štítnou žlázou a musím někdy být i v nemocnici. Doktor mi řekl, že to nejspíš vyvolal náročný porod a hlavně také to souvisí s mým věkem. Nejsem spokojená, mohlo by to být lepší. Velká únava, která také souvisí s tou nemocí.“

Eva: „*Jak jsem čekala toho 2letého, tak jsem dostala těhotenskou cukrovku, která mi zůstala i nyní. Jen se bojím, že mi vypadají vlasy, u toho 2letého se mi to stalo 3 měsíce po porodu, ale snažím se brát nějaké vitamíny, ale obávám se toho. Spokojená nevím. Cukrovka se mi ustálila, vím, že už to nebude nikdy dobré, ale je hlavní, že je to teď stabilní, ale jinak dobré.*“

– Trávení volného času před a během mateřství

Co se týká volného času tak matky ho mají nedostatek, dříve si ho organizovaly samy, teď jim volný čas organizuje dítě. Opět zde sledovat rozdíl u starších a mladších matek. Mladší matky si před porodem spíše užívaly, sportovaly, věnovaly se kamarádům a hlavně samy sobě. U starších matek to bylo jinak, před porodem pracovaly a neměly nějaký volný čas, žily prací. I teď během mateřství si dvě matky přivydělávají prací, oproti mladším, které se jen věnují dítěti.

Tři informantky (Jana, Ivana, Petra) mladšího věku trávily čas **sportem**, s **kamarády**, na **večírcích**, ale nyní uvádí, že nemají **žádné aktivity**, jen dítě. Chtěly by **více času pro sebe**, zajít na **kosmetiku**, ke **kadeřnici**, s kamarádkami **na kafe**. Jedna Respondetka (Petra) uvádí, že je jen s malou, život organizuje podle ní a nemá žádné aktivity. Potřebovala by čas na relax, jen tak vypnout.

Jana: „*Cvičila jsem, hrála volejbal, jezdila na hory, chodila na diskotéky a teď trávím volný čas s kočárkem, dítěti se věnuji maximálně. Žádným aktivitám se nyní nevěnuji. Chtěla bych si najít čas sama na sebe, pro sebe. Pročistit si hlavu, zajít si s kamarádkou na kafe, na kosmetiku nebo ke kadeřnici. Relaxovat.*“

Ivana: „*S manželem jsme chodili více na večírky, večere, se známými. Já více s kamarádkami a teď spíše s rodinami. Nemám zvláštní koníček. Kdyby byl čas, tak bych chtěl si zajít si kosmetiku, ke kadeřnici, zasportovat, s kamarádkou.*“

Petra: „*Před mateřstvím jsem si zašla, kde jsem chtěla, kdykoliv jsem chtěla, sportovala jsem, za kamarádkami. Organizuji si život podle dítěte. Během mateřství se nevěnuji žádným aktivitám, nemám čas, někdy navštívím kamarádky. Chtěla bych relax, jen tak vypnout.*“

Starší ženy (Marie, Eva, Lucie) udávají, že **neměly** mnoho **volného času**, pořád chodily do práce a teď se zase věnují dítěti, takže změnu moc nepocítují. Dvě respondentky (Marie, Lucie) si během mateřství **přivydělávají**, jsou zcela zaměstnané péčí o dítě. Jedna z nich (Eva), když má volno tak si užívá ten klid, druhá žena (Lucie) ho tráví úklidem a třetí (Marie) by si jen tak chtěla lehnout a číst.

Marie: „Před mateřstvím má člověk více času sám na sebe, na kamarádky, výlet. A teď jsem hlavně doma. Jsem cukrářka a pečů i přes mateřskou, jako přivýdělek, ale také proto, že mě to baví. (Smích.) Ráda bych si zašla na kosmetiku, kadeřník, zaplavat si, s kamarádkou povykládat, jen si tak lehnout a číst si nebo sledovat film.“

Lucie: „Nijak moc se nezměnily, protože před tím jsem byla pořád v práci a teď jsem zase v jednom kole s dítětem. Docházím do práce na výpomoc. Přivydělávám si tak. Když nejsem s malým, snažím se doma rychle uklidit.“

Eva: „Nemám volné chvíle, nezměnily, chodila jsem do práce a starala se o domácnost, přestavovali jsme dům a teď se zase musím starat o děti a o domácnost. Neměla jsem aktivity, opravovali jsme dům a to stálo hodně času. Moje představa o volné chvíli je taková, že když nemám děti, tak jsem jen tak ráda, že od nich můžu mít chvilku klid.“

– Pomoc od partnera

Zajímalo mě, jakou formu pomoci mají ženy od partnera, jestli jim nějaká schází a jestli si dovedou svého partnera představit na mateřské dovolené. Z výpovědí žen vyplynulo, že jim partner **pomáhá** maximálně, mohou se na něho ve všem **spolehnout** a **neschází** jim žádná pomoc. Toto uvedly tři ženy (Jana, Petra, Lucie). Dvě z nich (Jana, Petra) cítí pomoc po psychické stránce od partnera. A všechny tři také uvedly, že je **zodpovědný**, tím pádem si ho dovedou představit na mateřské dovolené, jedna (Lucie) dokonce o této variantě uvažovala. A tři matky (Ivana, Marie, Eva) na tuto variantu ani nepomyslely, protože nemají ze strany partnera tak velkou pomoc. Partner chodí do práce a musí **zvládat vše samy** (Ivana, Eva). Jedna informantka (Marie) vypověděla, že manžel má strach z malých dětí, strach ho koupat, aby mu nějak neublížil. Věk matek nemá vliv na tuto oblast.

Jana: „Manžel je oporou, v péči o dítě hlavně, ale také psychicky a existenčně, zabezpečuje nás. Ne, neschází mi žádná pomoc. Dovedu si ho představit na mateřské. Umí se postarat ve všech směrech.“

Ivana: „Oporou hlavně z hlediska financí, ale snaží se, pokud není v práci, věnuje se dětem. Mohl by aspoň někdy v něčem pomoci v domácích pracích, ale nevyžadují to po něm, jsem doma, jsem na mateřské a on musí chodit do práce a je unavený, ale někdy mám takové myšlenky, že by mohl v něčem pomoci. Ne, určitě nedovedu představit.“

Petra: „Hlavně psychicky, věnuje se malé, když jsem unavená, i v noci k ní vstává. Neschází žádná pomoc. Dovedu si ho představit na mateřské dovolené, je velice zodpovědný.“

Marie: „Když byl malý ještě mimino, tak pomoc od něho nebyla. On má strach, že ho nějak špatně chytne, neokoupal by ho. Kolem malého dítěte jsem musela vše obstarat sama. (Smích)...nedovedu si ho představit, zešilel by, nevydrží doma ani 3 hodiny.“

Lucie: „Můžu se na něho ve všem spolehnout, postará se o dítě ze všech hledisek. Žádná pomoc. Ano, dovedu představit. Uvažovali jsme o této možnosti, protože partner neměl práci, a kdyby si nenašel, tak by on zůstal doma na mateřské.“

Eva: „Není mi oporou, protože se musí věnovat jak svojí práci, tak i kolem domu. Mohl by být více doma, ale nejde to, musí pracovat, ale to jsem řekla už mockrát. Ale potřebovala bych ještě jedny ruce navíc.“

– Změna partnerského chování

Pozitiva vztahu uváděly tři ženy (Jana, Petra, Lucie) takové, že je **upokojivý, výborný**, oba jsme **šťastní**. Čtyřikrát (Ivana, Petra, Marie, Eva) byla uváděna negativní stránka. Tou je **málo času** na sebe. Manžel má pocit, že se mu málo věnuje (Marie), nemáme tolik času na společně trávené chvíle (Ivana). Pouze jedna respondentka (Lucie) nepocítuje žádnou výraznou změnu ve vztahu. Mladší i starší ženy pocítují změny podobně, není zde patrný rozdíl mezi těmito dvěma skupinami žen.

Jana: „Oba dva jsme dítě chtěli, jsme šťastní, že se narodil. Máme hezký vztah.“

Ivana: „V pořádku, není to jako dříve, nemáme tolik čas na společně trávené chvíle. Chtěli jsme to oba dva, smířili jsme se s tím, že když budou děti, bude nějaká změna i mezi námi.“

Petra: „Výborný máme vztah, ale chybí mi, že nemáme čas na sebe, zajít sami do společnosti, mezi přátele, do kina, ale jinak máme dobrý vztah. Měli jsme více času na sebe, teď se vše točí kolem malé a ta je teď na prvním místě.“

Marie: „Snažíme se spolu být každou volnou chvíli, co to jde. Věnuji se mu málo, to je hlavně manželův pocit a hlavně, že se nevěnuji jen jemu. Nesedneme si sami v klidu.“

Lucie: „Uspokojivý, krásný. Není žádná výrazná změna.“

Eva: „Nemáme na sebe moc času. Nemůžeme jen tak někde zajít spolu, musíme být s dětmi doma.“

– Sexuální život

Většina respondentek se shodla, že došlo ke **změně** v intimním životě. Je to způsobené velkou únavou a nedostatkem soukromí. Změna nastala hned po porodu, kdy je člověk bez jakéhokoliv zájmu (Lucie, Marie). Jiná (Jana) zmínila velkou změnu, protože ona spává s dítětem a manžel sám. U jedné respondentky (Petra) nedošlo ke změně.

Jana: „Ano, pořádně se změnil v tomto směru. Každý spáváme jinde, já s dítětem a manžel sám, v tom je největší změna.“

Ivana: „Není to kdykoliv, protože jsou tady děti. Je ta změna taková, že musíme si ty chvíle najít a hledat je. Jsme více unavení.“

Petra: „Pořád aktivní je náš sexuální život.“

Marie: „Změnil, jednou za čas, máme malý byt a nemáme tady dostatek soukromí. Ale když jsou děti někde na hlídání, vždy si to vynahradíme.“

Lucie: „Změnil, hlavně hned po porodu, byla jsem taková bez zájmu, teď je to lepší, ale zase teď to ovlivňuje moje nemoc.“

Eva: „Všechny moje hormony jdou na dítě, z mojí strany není nálada, ale to je normální hned tak po porodu.“

– **Okruh přátel**

Chtěla jsem zjistit, zda se změnil okruh přátel, zda se stýkají se starými přáteli nebo jsou převážně matky na mateřské dovolené jeden z hlavních jejich kontaktů. Objevil se zde rozdíl mezi mladšími a staršími matkami. Starší matky nezměnily okruh přátel a ani nezískaly nové. S jinými matkami se převážně nestýkají. Oproti tomu mladé matky omezily kontakt se starými známými a matky na mateřské dovolené jsou především jejich okruhem přátel.

Matkám do 25 let se **změnili** přátelé, nejlepší kamarádka zůstala, ale teď se **stýkám s matkami**, které mají děti (Petra, Jana).

Jana: „Změnil, nemám čas, chuť ani náladu na přátele momentálně. Jsou teď okruhem přátel především matky na mateřské dovolené nebo matky, které už mají děti.“

Ivana: „Kamarádky mám stejné, ale nestýkáme se tak moc jako dříve, známi začínají mít taky děti, tak už není tolik času z obou stran.“

Petra: „Určitě změnil, ale nejlepší přátelé zůstali, stýkám se více s matkami, co mají děti stejně staré jako je malá.“

Tři matky (Marie, Lucie, Eva) mají okruh přátel **stejný, nezměněný**, s jinými matkami se **nestýkají**. Spíše staří známí, nejlepší kamarádi zůstali (Marie, Lucie).

Marie: „Okruh se zúžil, nemám tolik času, musím se starat o domácnost. Spíše staří známí a nejedná se ani o matky na mateřské dovolené.“

Lucie: „Nezměnil. S nikým se nestýkám.“

Eva: „Nezměnil, pokud chci, tak se navštívíme nebo zatelefonujeme.“

– **Pomoc blízkých**

Co se týká pomoci od blízkých, všechny respondetky uvedly jednoznačně **pomoc od rodiny**. Kdykoliv potřebují, rodina jim dítě pohlídá. Jedna (Jana) nějak velkou pomoc nepociťuje, prarodiče ještě chodí do práce, ale matka se jí snaží pomáhat. Dvě (Petra, Marie) uvedly, že by mohla být větší, pohlídají, když je potřeba, ale na celý den ne, jen na určitou dobu. Jiné dvě (Ivana, Eva) mají ze strany prarodičů velkou pomoc. Ani jedna respondentka neuvedla pomoc od přátel, nejsem zvyklá dávat děti na hlídání přátelům (Ivana).

Jana: „Kromě toho, že byla matka se mnou týden po porodu a pomohla mi, tak nějak víc pomoc nepociťuji, protože chodí do práce, ale z části ano. Od dědečka není žádná pomoc.“

Ivana: „Ze strany prarodičů máme velkou pomoc. Nejsem zvyklá dávat děti na hlídání kamarádkám a kamarádům.“

Petra: „Ze strany rodiny by mohla být větší pomoc, více by mohli hlídat.“

Marie: „Ze strany rodiny hlavně, když je potřeba tak rodina pohlídá, ale není to na celý den, protože prarodiče chodí ještě do práce, ale na určitou dobu, na určitý čas pohlídnou.“

Lucie: „Pohlídají mi dítě, kdy potřebuji.“

Eva: „Ze strany rodiny velkou, rodina určitě pohlídá, ale ze strany přátel jen tak, když přijdou na kafe (smích).“

– Zaměstnání

Tato podkapitola se zabývá spíše minulostí těchto žen, ale zajímalo mě, zda byly spokojené v zaměstnání, zda se chtějí vrátit na to samé místo po mateřské dovolené. A v neposlední řadě jsem chtěla zjistit, zda bylo rozhodnutí odejít na mateřskou dovolenou složité z hlediska práce. Opět se mi tady objevil rozdíl v mladších a starších ženách. Ženy do 25 let uváděly, že sice byly se svou prací spokojené, ale návrat neplánuje ani jedna. Oproti starším matkám, které také byly spokojené a návrat rozhodně plánují. Všechny šest žen se **nerozhodovalo** z hlediska práce, normálně odešla na mateřskou dovolenou (Petra). Nerozhodovala jsem se ani minutu (Ivana). Pouze jedna (Marie) měla strach, aby nepřišla o práci, ale dítě pro ni bylo přednější.

Mladé ženy (Jana, Ivana, Petra) se **nechtějí vrátit** na místo, kde pracovaly před mateřskou dovolenou.

Jana: *Ano, byla jsem spokojená, ale návrat neplánuji. Ne, nerozhodovala jsem se ani minutu k odchodu na mateřskou.*“

Ivana: *Jo byla, hned po škole jsem tam pracovala, ale nevím, zda se vrátím do stejné práce, bylo to v práci hektické. Ne, věděla jsem to 100%, že chci jít na mateřskou dovolenou, těšila jsem se, nerozhodovala jsem se kvůli práci.*“

Petra: „Ano, byla jsem spokojená, ale návrat neplánuji, protože jsem se přestěhovala a bydlím jinde, než kde jsem měla práci. Návrat určitě neplánuji, protože partner má práci tady. Ne, nebylo složité, když jsem chtěla dítě, normálně jsem odešla na mateřskou.“

Matky starší 35 let (Marie, Eva, Lucie) jednoznačně uvedly **návrat k práci**, kterou opustily, byly **spokojené**. Dvě (Marie, Lucie) se stále ještě navštěvují pracoviště, protože si během mateřství přivydělávají.

Marie: „Byla jsem spokojená, baví mě a hlavně práce je mým koníčkem. Ano, plánuji návrat. Měla jsem strach, abych nepřišla o práci, ale chtěla jsem dítě a to bylo přednější.“

Lucie: „Ano byla jsem spokojená. Určitě plánuji návrat. Ne, nebylo složité odejít, bylo to skoro ze dne na den.“

Eva: „Ano. Plánuji určitě návrat, pokud bude místo. Ne, nebylo složité.“

– **Finanční situace**

Dvě respondentky (Petra, Marie) pociťují velký rozdíl ve finanční situaci, jsem pořád na nule (Petra). Ve všech případech jsou ženy závislé na partnerovi. Tři (Ivana, Lucie, Eva) pociťují rozdíl, ale dá se to zvládat, není to žádná hrůza (Eva), předtím jsem byla sama a teď jsme rodina, v tom je ten rozdíl (Lucie), musíme se ohlížet, ale zvládáme to (Ivana). Jedna žena (Jana) nepociťuje žádný rozdíl, manžel se o vše dokáže postarat, finančně zabezpečit.

Jana: „Ne, nepociťuji, je to možná ještě lepší, manžel se o vše dokáže postarat, hlavně finančně zabezpečit.“

Ivana: Zvládáme to. Měla jsem z toho více strach na začátku, ale samozřejmě, že se musíme ohlížet, výrazně neušetříme.“

Petra: „Velice velký, pořád jsem na nule a jsem závislá na partnerovi.“

Marie: „Veliký rozdíl, počítáme každou korunu, abychom pokryli všechny základní potřeby. Moje mateřská je na poplatky na byt a proto nemám z mateřské ani korunu, jsem závislá na manželovi. Ale tím, že si přivydělávám něco málo pečením, mám tak peníze pro svou potřebu.“

Lucie: „Cítím rozdíl, hlavně i proto, že dříve jsem byla sama a teď je nás víc.“

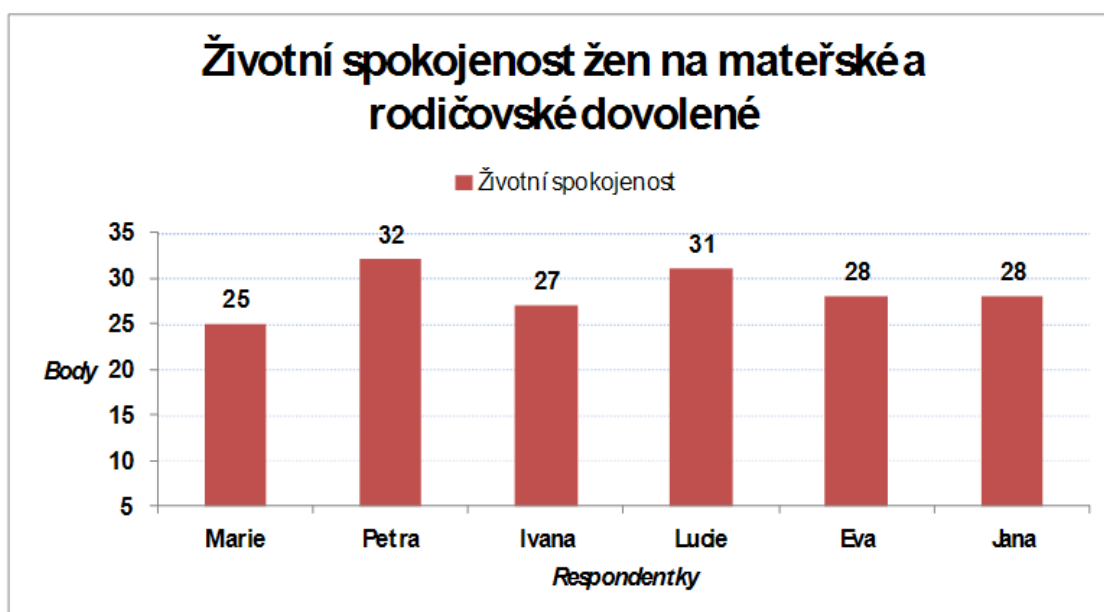
Eva: „Pociťujeme, ale není to žádná hrůza, dá se to, nebo spíše musíme to zvládat.“

6.2 Škála životní spokojenosti

Svým výzkumem jsem chtěla zjistit celkovou životní spokojenost žen na mateřské a rodičovské dovolené v určitých oblastech, ale také celkovou životní spokojenost pomocí Škály životní spokojenosti (SWSL).

Průměrná hodnota zjištěná na Škále životní spokojenosti je 28, 5. Když si vezmeme v úvahu, že v této škále můžeme dosáhnout maxima 35 tak vidíme, že ženy na mateřské a rodičovské dovolené jsou se svou životní spokojeností velmi spokojené a hodnotí ji vysoce.

Graf č. 2: Životní spokojenost žen na mateřské a rodičovské dovolené

Z grafu je patrné, jak jednotlivé informantky hodnotily svou životní spokojenost. Čtyři z nich, jsou velmi spokojené se svým životem a dvě, které mají výsledek nad 30, jsou extrémně spokojené, hodnotí svou životní spokojenost vysoce.

V následující tabulce č. 3 jsem porovnála průměrnou hodnotu životní spokojenosti u matek, které mají dítě v mladším věku a matek, které mají dítě nad 35 let. Výsledky z této škály ukazují, že všechny dotazované respondentky jsou během období mateřství spokojené a nenastal zde rozdíl mezi mladšími a staršími ženami.

Tabulka č. 2: Porovnání průměrů životní spokojenosti

	Počet osob	Průměr
Škála životní spokojenosti – celkem	6	28,5
Škála životní spokojenosti - mladší ženy	3	29
Škála životní spokojenosti - starší ženy	3	28

7 SHRNU TÍ

Bakalářská práce se zabývala životní spokojeností žen na mateřské a rodičovské dovolené. Na začátku jsem si stanovila výzkumné otázky, na které v této kapitole budu odpovídat.

První výzkumné otázky se zabývají mateřstvím. Co vedlo ženy k mateřství? Jak ho nyní vnímají?

Všechny respondentky si dítě přály, toužily po něm, toužily po změně dosavadního života. Ani jedna žena neuvedla, že by nechtěně otěhotněla, že by dítě nebylo plánované, pouze jedna respondentka neplánovala dítě, protože byla již na mateřské dovolené s dvouletým dítětem a nečekala, že by otěhotněla tak rychle. Vnímají své mateřství pozitivně, došlo k naplnění života. Nyní ženy popisují toto období, jako období štěstí, radosti, ale na druhou stranu uváděly velkou únavu a zodpovědnost, kterou doposud nezažily. Většina měla zkruslené představy o tom, co přijde po narození dítěte, představovaly si, že to bude lehčí, jednodušší a hlavně, že nebudou mít tolik starostí. Pro dvě ženy nebyla změna taková, aby je mateřství zaskočilo.

Jak ženy na mateřské/rodičovské dovolené prožívají vztah s dítětem?

Oblast, kterou ženy hodnotily jako nejpozitivnější, byl vztah k dítěti. Všechny uvedly jednu negativní stránku, kterou pociťují ke vztahu k dítěti, a tou je strach. Mají velký pocit strachu o dítě, o jeho zdraví, o to, aby se mu nic nestalo. Jedna respondentka dokonce uvedla, že má takový strach, že jí to kazí mateřství a toho si je vědoma.

Jak matky na mateřské/rodičovské dovolené vidí samy sebe? Jak hodnotí svůj životní styl?

Pouze u třech žen byla odpověď jednoznačná „*jsem spokojná sama se sebou*“. Jedna respondentka je tak spokojená, že se jako žena cítí dobře. Naopak dvě jsou nespokojené a třetí žena neví, zda je či není spokojená, nedá se to u ní jednoznačně určit.

Mnohé ženy uváděly pocit stereotypu, protože před mateřskou dovolenou měly aktivity, kterých se musely v tomto období vzdát, především sportu. Ale jsou rovněž takové ženy, které nepocítily změnu v životním stylu, chodily do práce a nyní je naplno zaměstnává dítě.

Jak ženy na mateřské dovolené hodnotí svůj zdravotní stav?

Podle zdravotního stavu jsem rozdělila tyto ženy na dvě skupiny. Ženy, které nemají zdravotní potíže, cítí se velice dobře po porodu a jsou se sebou spokojené. Pouze jedna uvedla,

že měla psychické problémy, úzkosti, ale problémy se zdravím neměla. Tato skupina respondentek je velice spokojená se svým zdravotním stavem.

A druhou skupinou jsou ženy, které nejsou spokojené, protože začaly mít po zdravotní potíže. Tyto zdravotní potíže vidí jako potíže dlouhodobého charakteru.

Jaké změny ženy pociťují v trávení volného času před a během mateřství?

Informantky mají nedostatek volného času, jsou vytíženy mateřskými povinnostmi. Jediné aktivity, kterým se věnují, jsou: čtení knih, procházky s kočárkem do přírody. Některé uvedly, že ani před dítětem neměly nijak více volného času, chodily do práce, staraly se o domácnost. Teď se starají o dítě a také o domácnost, což je zaměstnává dostatečně. Nejčastějšími aktivitami, před narozením dítěte, byly sportovního a pohybového charakteru, ale tomu se nyní nevěnuje ani jedna z dotazovaných. Je to zapříčiněno nedostatkem času, nedostatek hlídání pro dítě. Ženy by rády měly čas samy pro sebe, využily by ho k odpočinku, k návštěvě kamarádky, ke kadeřnici nebo jen tak by relaxovaly.

Jak hodnotí svůj vztah s partnerem/manželem?

V tomto období dochází k odcizení mezi partnery, které je způsobeno nedostatkem času, což je považováno za negativní stránku mateřství. U jedné z respondentek jsem zaznamenala výčitky ze strany partnera vůči času tráveným s dítětem. Pozitivní stránkou je upevnění vztahu, je uspokojivý. Pouze u jedné se nedostavily žádné změny ve vztahu.

Ženy hodnotily pomoc od partnera, kde část by uvítala větší pomoc. Při tom všechny chápou manželovu vytíženost. Druhá část žen je spokojená, mohou se na partnera spolehnout a neschází jim žádná pomoc. A právě tyto ženy si dovedou představit svého partnera na mateřské dovolené.

Změnu v intimním životě připouští většina žen. Dochází ke snížení frekvence sexuálních styků, způsobené velkou únavou matky, nedostatkem soukromí. U jedné respondentky došlo k výraznému zhoršení, protože ona spí s dítětem a manžel spí sám, což narušilo intimitu daného vztahu. Pouze jedna žena je spokojená, nedošlo u ní ke změně.

Jaké mají sociální kontakty a jak ženám na mateřské/rodičovské dovolené pomáhají?

V době mateřství se u části matek omezil kontakt se starými známými, protože mají jiné starosti, nyní jiný způsob života než kamarádi, kteří nemají děti. Spíše u nich dochází

k navazování nových kontaktů s jinými matkami. Tento kontakt dle jedné respondentky je nutný pro budoucí kamarádství dítěte.

Největší pomoc pocítují ze strany rodiny, kde se také tyto vazby zpevnily po narození dítěte. Mohou se na svou rodinu spolehnout kdykoliv potřebují, rodina pomůže, což si myslím, že je důležité pro snazší zvládnání mateřských povinností. Pomoc od kamarádů nevedla ani jedna respondentka.

Jaký mají vztah ženy na mateřské/rodičovské dovolení ke své práci, svému zaměstnání?

Polovina žen se chce vrátit po ukončení rodičovské dovolené na své původní místo, byly se svou prací spokojené. Také dvě z nich pořád pracují na zkrácený úvazek. Tři informantky nemají v plánu se vrátit. Zaměstnání by bylo časově náročné nebo složité z důvodu odstěhování do jiného města. Tyto ženy byly spokojené, ale situace jim nedovolí vrátit se na stávající místo.

Jaký rozdíl ve finanční situaci pocítují ženy na mateřské/rodičovské dovolené?

Ženy jsou existenčně závislé na partnerovi, to uvedly všechny respondentky. Ale že by se u všech finanční situace výrazně zhoršila, se říct nedá. Jedna respondentka nepocítuje žádnou změnu, je sice závislá na partnerovi, ale ten se dokáže postarat dostatečně. Ženy potvrdily, že zhoršení finanční situace je mínus mateřské dovolené.

V čem se liší pozdní mateřství (po 35 roce) od mateřství žen mladších 25 let?

Výzkum zjistil, že největší rozdíly mezi mladými ženami a ženami nad 35 let nastaly v oblasti motivace k mateřství, zdravotní stav, trávení volného času, okruh přátel a zaměstnání.

U matek, které měly své dítě nad 35 let, byl jejich věk hlavním důvodem k mateřství. Hlavním důvody byly mladší partner a přibývajícím věk. Oproti tomu mladší ženy se rozhodovaly na základě touhy a změně po životě.

Životní styl byl pro obě dvě skupiny rozdílný už před těhotenstvím. Mladším respondentkám chybí sportovní a pohybové aktivity, které právě vykovávaly před otěhotněním a nyní se jim nemohou věnovat. To a čas pro sebe samé byly důvody, proč by měnily současný životní styl. Matky staršího věku by svůj životní styl neměnily v ničem.

Zdravotní stav je oblast, ve které se objevily nejvýraznější změny. Všechny starší respondentky bojují po porodu se zdravotními problémy. Tyto zdravotní problémy vyvolal buď

porod, věk matky nebo samotné těhotenství. Nejčastěji se matky potýkají s těmito problémy: těhotenská cukrovka, nemoc spojená se štítnou žlázou a křečové žíly. Jak samy uvedly, moc spokojené nejsou se svým zdravím. Ale matky do 25 let jsou velice spokojené a cítí se fyzicky velice dobře.

Trávení volného času byla další oblast, kde se vyskytly rozdíly. Respondentky nad 35 let neměly volný čas. Hlavně je zaměstnávala práce a domácnost. Nyní je opět zaměstnává domácnost a místo práce dítě. Proto velké změny nenastaly. Dvě respondentky dokonce uvedly, že během mateřství stále dochází do práce na zkrácený úvazek, což zapříčiňuje nedostatek volného času.

V okruhu přátel byla změna v tom, že mladší matky se přestaly stýkat se starými známými a začaly více vyhledávat jiné matky na mateřské dovolené. Oproti tomu matky starší, kterým okruh přátel zůstal, se s jinými matkami skoro vůbec nestýkají.

Poslední oblastí, kde nastala změna, je zaměstnání. Všechny dotazované mladšího věku uvedly, že byly spokojené s prací, ale ani jedna neplánuje návrat, protože jim to nedovolí okolnosti. Zato všechny matky nad 35 let návrat plánují.

Celkovou životní spokojenost jsem zjišťovala pomocí Škály životní spokojenosti (SWSL). Průměrná hodnota životní spokojenosti je 28,5 z maxima 35, což značí, že ženy na mateřské a rodičovské dovolené jsou velmi spokojené, jejich životní spokojenost je vysoká. Nejvyšší souhlas s tvrzením „*Se svým životem jsem spokojená.*“ označily všechny ženy na škále.

Srovnala jsem průměrnou hodnotu starších a mladších žen, kde průměrná hodnota mladších žen je 29 a ženy, mající dítě od 35. roku a výše je 28. Z toho vidíme, že nenastal rozdíl v životní spokojenosti mezi těmito dvěma skupinami žen a že všechny dotazované ženy jsou velice spokojené.

7.1 Doporučení pro praxi

Pro praxi bych tuto bakalářskou práci využila zejména pro oblasti týkající se před mateřstvím. Velký potenciál vidím pro praxi v psychologicko-profylaktické přípravě k porodu, konkrétně pro Péče o matku a dítě Olomouc (POMADOL). Jedná se o kurzy nastávajícím matkám, kde je připravují na porod a na mateřství. Matky si zde vyměňují zkušenosti jak s těhotenstvím, tak se samotným mateřstvím. Tento výzkum by mohl posloužit k tomu, aby připravovaly a sdělovaly matkám, co je může potkat po porodu. Že mohou přijít zdravotní

problémy, nebo aby byly připraveny na to, že přijde změna v partnerském vztahu a také že představa o mateřství bývá většinou jiná než samotná realita.

Osobně si myslím, že otázky a odpovědi, které se dají vyčíst z mého výzkumu, by mohly budoucím matkám napomoci k vžití se do doby o pár měsíců nebo let později. Mé dotazy byly, dle mého názoru, kladeny jednoznačně a velmi věcně. Zcela jistě to budoucím matkám neřekne, jak bude jejich mateřství probíhat, ale pro ženy, které mají z mateřství obavy nebo jsou nerozhodné, si mohou určité schéma vytvořit.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce je věnovaná životní spokojenosti žen na mateřské a rodičovské dovolené. Cílem bylo zjistit, jak jsou ženy spokojené v jednotlivých oblastech, zda je rozdíl v životní spokojenosti u žen, které se rozhodly mít dítě do 25. roku a ženami, které mají dítě po 35. roce života. Dále jsem zjišťovala spokojenost s životem jako celkem.

Teoretická část se skládá ze čtyř kapitol a slouží pro uvedení do problematiky. První kapitola se zabývá mateřstvím. Vymezení pojmu mateřství, mateřská role a jaký je vlastně rozdíl mezi mateřskou a rodičovskou dovolenou. Druhá část je zaměřena na rodičovství, co rodiče k němu motivuje a jaká vlastně je rodina s dětmi. Ve třetí kapitole je vymezen pojem pozdní mateřství, jaká rizika jsou spojena s tímto termínem a co vede matky k tomuto kroku. Tato kapitola je zde záměrně zařazena, protože cílem je také zjistit životní spokojenost těchto matek. A poslední, čtvrtá kapitola zabývající se životní spokojeností, vymezení tohoto pojmu, ale také pojmů, které jsou s ní spojené.

Praktická část se věnuje a popisuje realizovaný kvalitativní výzkum. Pomocí polostrukturovaného rozhovoru a Škály životní spokojenosti jsem dostala odpovědi na výzkumné otázky, které jsem vytyčila na základě výzkumných cílů.

Výsledky výzkumu byly překvapující, protože v oblasti jako je zdraví, práce a volný čas byly znát značné rozdíly mezi mladšími a staršími ženami. Nejvýraznější změna nastala ve zdravotním stavu, kdy matky mající 35 let a více uváděly velké zdravotní problémy. To pro mě byl nečekaný výsledek. Co se týká volného času, starší ženy uváděly, že před těhotenstvím ho měly nedostatek a s příchodem dítěte u nich tedy změna nenastala, oproti mladším ženám. Za zmínku stojí výsledky ze Škály životní spokojenosti, kde všechny matky hodnotily svou životní spokojenost vysoce a nenastal zde rozdíl mezi mladšími a staršími ženami.

Na všechny výzkumné otázky jsem získala odpovědi, proto mohu konstatovat, že jsem obou výzkumných cílů dosáhla.

Díky zpracování této práce jsem si obohatila informace spojené s mateřstvím, ale zásadní pro mě bylo, že jsem mohla posoudit dvě skupiny žen v rozlišných věkových kategoriích. Můj velký poznatek byl také v tom, že každá dotazovaná žena prožívá mateřství stejně, ale při podrobnějším výzkumu jsem názor změnila.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografické publikace

- [1] BIERMANN, Ch., RABEN, R. *Maminkou ve čtyřiceti?* Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-075-5.
- [2] BLATNÝ, M. a kol. *Psychologie osobnosti*. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3434-7.
- [3] FRYJAUFOVÁ, E. *Mateřská a rodičovská dovolená v otázkách odpovědích*. Brno: Computer Press, 2007. ISBN 978-80-251-1454-4.
- [4] HARTL, P., HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-303-X.
- [5] HAŠKOVÁ, H. *Fenomén bezdětnosti*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2009. ISBN 978-80-7419-020-9.
- [6] HÁŠOVÁ TRUHELKOVÁ, L. *Rozhovory o matkách a mateřství*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-456-4.
- [7] HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.
- [8] HNILICA, K. Vliv materialistické hodnotové orientace na spokojenost se životem. *Československá psychologie*. 2005, č. 49(5), s. 385-398. ISSN 0009-062X
- [9] KLAPILOVÁ, S. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1996. ISBN 80-7067-669-8.
- [10] KŘIVOHLAVÝ, J. *Psychologie nemoci*. Praha: Grada Publishing, 2002. ISBN 80-247-0179-0.
- [11] LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-1284-9.
- [12] LAŠEK, J. Subjektivní životní spokojenost u tří věkových skupin respondentů. *Československá psychologie*. 2004, č. 48(3), s. 215-223. ISSN 0009-062X.
- [13] MATĚJČEK, Z. *Výbor z díla*. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-1056-6.

- [14] MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997. ISBN 80-85850-24-9.
- [15] MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-1362-4.
- [16] MOŽNÝ, I. *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006. ISBN 80-86429-58-X.
- [17] ŘÍČAN, P. *Cesta životem: Vývojová psychologie*. 2. vyd. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-124-7.
- [18] SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-559-8.
- [19] ŠVARŤÍČEK, R., ŠEĐOVÁ K., a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.
- [20] VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie II: Dospělost a stáří*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1318-5.

Elektronické monografie

- [21] BÍMOVÁ, I. Psychologická studie motivů pozdního rodičovství. *E-psychologie* [online]. 2007, roč. 1, č. 1 [cit. 2012-03-04]. ISSN 1802-8853. Dostupné z: <http://e-psycholog.eu/pdf/bimova.pdf>.
- [22] *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. [cit. 2012-03-04]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/>.
- [23] *Český statistický úřad: ČR od roku 1989 v číslech*. [online]. [cit. 2012-03-02]. Dostupné z: http://www.czso.cz/cz/cr_1989_ts/0101.pdf.
- [24] HAMPLOVÁ, D. *Životní spokojenost: rodina, práce a další faktory* [online]. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2004. [cit. 2012-03-07]. ISBN 80-7330-063-X. Dostupné z: http://studie.soc.cas.cz/upl/texty/files/209_1hampl30%20pro%20tisk.pdf.
- [25] HAMPLOVÁ, D. Životní spokojenost, štěstí a rodinný stav v 21 evropských zemích. *Sociologický časopis* [online]. 2006, roč. 42, č. 1 [cit. 2012-03-07]. ISSN 0038-0288. Dostupné z:

http://sreview.soc.cas.cz/uploads/1af3eddc9c2e2c08b0b551f2e43757353f124d35_580_105Hamplova20.pdf.

- [26] ŠOLCOVÁ, I., KEBZA, V. Kvalita života v psychologii: Osobní pohoda (well-being), její determinanty a predikátory. In: *IPVZ 2004: konference o kvalitě života, Třeboň 25. října 2004: sborník příspěvků z konference* [online]. Kostelec nad Černými lesy: Institut zdravotní politiky a ekonomiky, 2004 [cit. 2012-03-07]. Dostupné z: <https://www.ipvz.cz/download.aspx?item=1105&%3>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Apod. A podobně

Např. Například

Tzv. Takzvaně

Tj. To je

SEZNAM OBRÁZKŮ

Graf č. 1: Průměrný věk matek při narození dítěte v posledních 20 letech

Graf č. 2: Životní spokojenost žen na mateřské a rodičovské dovolené

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Demografické údaje respondentek

Tabulka č. 2: Porovnání průměrů životní spokojenosti

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA P I: Oblasti a základní otázky k rozhovorům

PŘÍLOHA P II: Škála životní spokojenosti a vyhodnocení

PŘÍLOHA P III: Přepsané rozhovory

PŘÍLOHA P I: OBLASTI A ZÁKLADNÍ OTÁZKY K ROZHOVORŮM

I. ZÁKLADNÍ OTÁZKY

1. Kolik je Vám let?
2. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
3. Váš rodinný stav?
4. Kolik máte dětí?
5. Kolik roků je Vašemu nejmladšímu dítěti?

II. MATEŘSTVÍ

6. Proč jste se stala matkou?
7. Popište rozdíl mezi realitou a dřívější představou o mateřství?
8. Představovala jste si mateřství lehčí/těžší? A proč?
9. Jak a v čem Vás mateřství naplnilo?
10. Co Vám přináší největší uspokojení a co zátěž?

III. VZTAH K VLASTNÍM DĚTEM

11. Jaký pocit Vám přináší společný čas trávený s dítětem?
12. Popište negativní pocity, které jsou spojeny s dítětem?

IV. VLASTNÍ OSOBA

13. Jak jste momentálně spokojená sama se sebou?
14. V čem byste změnila Váš životní styl nyní?

V. ZDRAVÍ

15. Jak se změnil Váš zdravotní stav po porodu?

16. Jak jste nyní spokojená se svým zdravotním stavem?

VI. VOLNÝ ČAS

17. Popište, jak se změnila Vaše volná chvíle před a po narození dítěte?

18. Jakým aktivitám, které jste měla před mateřskou dovolenou, se věnujete nyní?

19. Jaká je Vaše představa o prožívání volného času na mateřské dovolené bez dítěte?

VII. MANŽELSTVÍ A PARTNERSTVÍ

20. Popište Váš vztah s partnerem nyní?

21. V čem je manžel Vaší největší oporou?

22. Jaká pomoc Vám schází od partnera?

23. Jaká byla největší změna v partnerském chování?

VIII. SEXUALITA

24. Jak se změnil Váš sexuální život po narození dítěte?

IX. PŘÁTELE, ZNÁMÍ A PŘÍBUZNÍ

25. V čem a jak se změnil okruh přátel v období mateřství?

26. Jak velkou pomoc cítíte ze strany rodiny a přátel?

27. Jsou teď ženy na mateřské jeden z hlavních kontaktů?

X. PRÁCE A ZAMĚSTNÁNÍ

28. Jak jste byla spokojená se svým postavením v zaměstnání? Plánujete návrat?

29. Bylo rozhodnutí odejít na mateřskou dovolenou složité?

30. Dovedete si představit Vašeho partnera na mateřské dovolené? Byl by v něčem lepší?

XI. FINANČNÍ SITUACE

31. Jaký velký rozdíl pociťujete ve Vaší ekonomické situaci?

PŘÍLOHA P II: ŠKÁLA ŽIVOTNÍ SPOKOJENOSTI A VYHODNOCENÍ

Škála životní spokojenosti

Přečtěte si prosím, uvedená tvrzení a označte souhlas nebo nesouhlas s ním na následující škále a zaškrtnete na řádce číslo, které odpovídá Vašemu mínění.

1 – vůbec nesouhlasím

2 – nesouhlasím

3 – spíše nesouhlasím

4 – nemohu se rozhodnout

5 – spíše souhlasím

6 – souhlasím

7 – zcela souhlasím

1. Ve většině případů se můj život blíží ideálu.	1 2 3 4 5 6 7
2. Podmínky mého života jsou vynikající.	1 2 3 4 5 6 7
3. Se svým životem jsem spokojený/á.	1 2 3 4 5 6 7
4. Až doposud jsem dosáhl/a všech důležitých věcí, o které jsem usiloval/a.	1 2 3 4 5 6 7
5. Kdybych měl/a prožít svůj život ještě jednou, nezměnil/a bych téměř nic.	1 2 3 4 5 6 7

Vyhodnocení:

30 – 35 Extrémně spokojený, velmi vysoké hodnocení

25 – 29 Velmi spokojený, vysoké hodnocení

20 – 24 Částečně spokojený, neutrální, kdy jedinec je stejnou měrou spokojený i ne
spokojený

15 – 19 Spíše nespokojený, mírně podprůměrný výsledek

10 – 14 Nespokojený, zřetelně podprůměrný výsledek

5 – 9 Extrémně nespokojený, zcela podprůměrný výsledek

PŘÍLOHA P III: PŘEPSANÉ ROZHOVORY

Rozhovor A (Marie)

Věk: 36 let

vzdělání: ukončené SŠ

Rodinný stav: vdaná

Počet dětí: 2 děti

Stáří nejmladšího dítě: 26 měsíců

„Proč jste se stala matkou?“

„Při prvním dítěti, to bylo tak, že jsem se vdala, měli jsme bydlení a chtěli jsme dítě. U druhého kvůli věku, aby nebyl velký věkový rozdíl mezi sourozenci a také kvůli práci.“

„Popište rozdíl mezi realitou a dřívější představou o mateřství?“

„Realita je určitě jiná, hlavně z hlediska financí. Má představa byla taková, že to bude jednodušší, nebude tak náročné.“

„Představovala jste si mateřství lehčí/těžší? A proč?“

„U 1. dítěte jsem o tom tolik nepřemýšlela, nevěděla jsem, do čeho jdu. S 2. dítěte je to už větší kolotoč, protože musím navařit, pro 1. dítě do školky. S 1. dítětem jsem měla více času, mohla jsem více navštěvovat třeba mateřská centra.“

„Jak a v čem Vás mateřství naplnilo?“

„Mám větší zodpovědnost, strach o dítě a hlavně si člověk uvědomí, že není tady sám a nemyslí tolik na sebe.“

„Co Vám přináší největší uspokojení a co zátěž?“

„Uspokojení – když vidím v dítěti pokrok, syn nikdy nechtěl zpívat nebo si říkat básničky a teď přišel a začal si zpívat, v tom vidím třeba uspokojení, něco nového se naučí, radost, smích. Zátěž – Musím vše sama stihnout přes den, manžel přichází pozdě z práce.“

„Jaký pocit Vám přináší společný čas trávený s dítětem?“

„Radost, uspokojení.“

„Popište negativní pocity, které jsou spojeny s dítětem?“

„Když jsou třeba děti nemocná tak mám pocit strachu, nebo když se děti mezi sebou hádají a perou, mám z toho nervy.“

„Jak jste momentálně spokojená sama se sebou?“

„Mám pocit stereotypu, přemýšlím jen nad dětmi, jsem zavřená jen s dětmi a někdy mám depky. Nedostatek financí, a proto se už těším do práce, ať mám i jiné myšlenky.“

„V čem byste změnila Váš životní styl nyní?“

„Možná bych chtěla více času pro sebe, ale jsem spokojená, takže bych neměnila nic.“

„Jak se změnil Váš zdravotní stav po porodu“

„Nějak výrazně se nezměnil, hlavní co tak problém s křečovými žilami.“

„Jak jste nyní spokojená se svým zdravotním stavem?“

„Jsem spokojená, nemám nadváhu...(smích).“

„Popište, jak se měnily Vaše volné chvíle před a po narození dítěte?“

„Před mateřstvím má člověk více času sám na sebe, na kamarádky, výlet. A teď jsem hlavně doma, nejezdím na dovolenou. Manžel se starším dítětem, s dcerou jede na dovolenou a já jsem doma s mladším.“

„Jakým aktivitám, které jste měla před mateřskou dovolenou, se věnujete nyní?“

„Jsem cukrářka a pečů i přes mateřskou, jako přivýdělek, ale také proto, že mě to baví.“

„Jaká je Vaše představa o prožívání volného času na mateřské dovolené bez dítěte?“

„(Smích), kosmetika, kadeřník, zaplavat si, s kamarádkou povykládat, jen si tak lehnout a číst si nebo sledovat film.“

„Popište nyní Váš vztah s manželem/partnerem?“

„Manžel je spokojený, má doma navařeno, nemusí se o děti tolik starat. Manžel je hlavně v práci, vidíme se převážně večer, snažíme spolu být každou volnou chvíli, co to jde.“

„V čem je manžel/partner Vaší největší oporou?“

„Manžel se hlavně věnuje staršímu dítěti, chodí s ní k babičce, vozí ji na kroužky, někdy uvaří.“

„Jaká pomoc Vám schází od manžela/partnera?“

„Když byl malý ještě mimino, tak pomoc od něho nebyla. On má strach, že ho nějak špatně chytne, neokoupal. Kolem malého dítěte jsem musela vše obstarat sama. I když byla starší dcera miminko, tak to bylo to samé, ale zase se teď věnuje jí, protože je starší a může jít s ní lyžovat, bruslit atd..“

„Jaká byla největší změna v partnerském chování?“

„Věnuji se mu málo, to je hlavně manželův pocit a hlavně, že se nevěnuji jen jemu. Nesedneme si sami v klidu, vyčítá mi, že jdu hned spát a že u filmu vždy hned usnu.“

„Jak se změnil Váš sexuální život po narození dítěte?“

„Změnil, jednou za čas, máme malý byt a nemáme tady dostatek soukromí, protože děti chodí později spát a jsem pokaždé večer unavená. Mladší dítě jdu uspat a často se stane, že usnu s ním a partnerovi se to moc nelíbí. Ale když jsou děti někde na hlídání, vždy si to vynahradíme.“

„V čem a jak se změnil okruh přátel v období mateřství?“

„Když jsem byla na mateřské s 1. dítětem tak jsem měla více času a navazovala jsem nové vztahy s maminkami, ale s 2. dítětem se okruh zúžil, nemám tolik času, musím se starat o domácnost.“

„Jak velkou pomoc cítíte ze strany rodiny a ze strany přátel?“

„Ze strany rodiny hlavně, když je potřeba tak rodina pohlídná, ale není to na celý den, protože prarodiče chodí ještě do práce, ale na určitou dobu, na určitý čas pohlídnou.“

„Jsou nyní ženy na mateřské dovolené jeden z hlavních kontaktů?“

„U 1. dítěte ano, ale u 2. dítěte spíše staří známí a nejedná se ani o matky na mateřské dovolené.“

„Jak jste byla spokojená se svým postavením v zaměstnání? Plánujete návrat?“

„Byla jsem spokojená, baví mě a hlavně práce je mým koníčkem. Ano, plánuji.“

„Bylo rozhodnutí odejít na mateřskou dovolenou složité?“

„Měla jsem strach, abych nepřišla o práci, ale chtěla jsem dítě a to bylo přednější.“

„Dovedete si představit Vašeho partnera na mateřské dovolené? Byl by v něčem lepší?“

„(Smích)...nedovedu, zešílel by, nevydrží doma ani 3 hodiny.“

„Jak velký rozdíl pocítíte ve Vaší ekonomické situaci?“

„Veliký rozdíl, počítáme každou korunu, abychom pokryli všechny základní potřeby. Moje mateřská je na poplatky na byt, a proto nemám z mateřské ani korunu, jsem závislá na manželovi. Ale tím, že jsi, přivydělávám něco málo pečením, mám tak peníze pro svou potřebu.“

Rozhovor B (Petra)

Věk: 25 let

vzdělání: Vyučena bez maturity

Rodinný stav: svobodná, žije v trvalém partnerském vztahu

Počet dětí: 1 dítě

Stáří nejmladšího dítě: 17 měsíců

„Proč jste se stala matkou?“

„Protože mě nenaplňoval život bez dítěte, toužila jsem po dítěti a chtěla jsem v životě změnu, už mě nebavilo žít život, který jsem žila a chtěla jsem změnu.“

„Popište rozdíl mezi realitou a dřívější představou o mateřství?“

„Představa byla taková, že mateřství bude jen radost, samé potěšení, ale realita je jiná, přišla únava, strach o dítě, velká zodpovědnost a obavy.“

„Představovala jste si mateřství lehčí/těžší? A proč?“

„Lehčí, protože jsem myslela, že to bude radost, že nebude tolik starostí.“

„Jak a v čem Vás mateřství naplnilo?“

„Naplnilo mě, mám holčičku a to je pro mě velice krásně. Mám úplně jiný smysl života, jiné zájmy, starosti, ale také radosti. Život se mi o 180 stupňů otočil k lepšímu.“

„Co Vám přináší největší uspokojení a co zátěž?“

„Uspokojení – když je malá spokojená, přináší mi radost, naplnění života. Zátěž – nedostatek spánku, málo času pro sebe, únava.“

„Jaký pocit Vám přináší společný čas trávený s dítětem?“

„Radost, jsem šťastná, když trávím čas s ní.“

„Popište negativní pocity, které jsou spojeny s dítětem?“

„Když je vzpurná a vzteklá a má svoji hlavu, tak jsem vytočená.“

„Jak jste momentálně spokojená sama se sebou?“

„Z části jsem spokojená, ale jsem unavená, mám nedostatek spánku, protože čekám druhé dítě a vůbec se nevyspím. Mám nedostatek relaxu a nemám čas sama na sebe.“

„V čem byste změnila Váš životní styl nyní?“

„Chtěla bych více času na sport, na seberealizaci.“

„Jak se změnil Váš zdravotní stav po porodu?“

„Byla jsem více úzkostná, precitlivělá, měla jsem prostě poporodní deprese, ale jako se zdravím jsem problém neměla.“

„Jak jste nyní spokojená se svým zdravotním stavem?“

„Jsme spokojená, teď už bez problémů.“

„Popište, jak se měnily Vaše volné chvíle před a po narození dítěte?“

„Před mateřstvím jsem si zašla, kde jsem chtěla, kdykoliv jsem chtěla, sportovala jsem, za kamarádkami. Ale teď musím přemýšlet pořád, co s malou, komu na hlídání, pokud někam chci jít. Organizuji si život podle dítěte.“

„Jakým aktivitám, které jste měla před mateřskou dovolenou, se věnujete nyní?“

„Během mateřství se nevěnuji žádným aktivitám, nemám čas, někdy navštívím kamarádky.“

„Jaká je Vaše představa o prožívání volného času na mateřské dovolené bez dítěte?“

„Neskutečný relax, jen tak vypnu. Snažím si užívat každou volnou chvíli, kterou mám pro sebe.“

„Popište nyní Váš vztah s manželem/partnerem?“

„Výborný máme vztah, ale chybí mi, že nemáme čas na sebe, zajít sami do společnosti, mezi přátele, do kina, ale jinak máme dobrý vztah. Ale je málo komunikativní, já potřebuji pořád s někým vykládat a on má rád klid...(smích).“

„V čem je manžel/partner Vaší největší oporou?“

„Hlavně psychicky, věnuje se malé, když jsem unavená, i v noci k ní vstává.“

„Jaká pomoc Vám schází od manžela/partnera?“

„Neschází.“

„Jaká byla největší změna v partnerském chování?“

„Měli jsme více času na sebe, teď se vše točí kolem malé a ta je teď na prvním místě.“

„Jak se změnil Váš sexuální život po narození dítěte?“

„Pořád aktivní je náš sexuální život, ale teď jak jsem v pokročilém těhotenství a mám rizikové, tak to není vůbec.“

„V čem a jak se změnil okruh přátel v období mateřství?“

„Určitě změnil, ale nejlepší přátelé zůstaly, stýkám se více s matkami, co mají děti stejně staré jako je malá.“

„Jak velkou pomoc cítíte ze strany rodiny a ze strany přátel?“

„Ze strany rodiny by mohla být větší pomoc, více by mohli hlídat, ale to je to tím, že bydlím daleko od rodiny.“

„Jsou nyní ženy na mateřské dovolené jeden z hlavních kontaktů?“

„Ano, z velké části.“

„Jak jste byla spokojená se svým postavením v zaměstnání? Plánujete návrat?“

„Ano, byla jsem spokojená, ale návrat neplánuji, protože jsem se přestěhovala a bydlím jinde, než kde jsem měla práci. Návrat určitě neplánuji, protože partner má práci tady.“

„Bylo rozhodnutí odejít na mateřskou dovolenou složité?“

„Ne, nebylo složité, když jsem chtěla dítě, normálně jsem odešla na mateřskou.“

„Dovedete si představit Vašeho partnera na mateřské dovolen? Byl by v něčem lepší?“

„Ano, dovedu, je velice zodpovědný.“

„Jak velký rozdíl pocítíte ve Vaší ekonomické situaci?“

„Velice velký, pořád jsem na nule a jsem závislá na partnerovi.“

Rozhovor C (Ivana)

Věk: 24 let

vzdělání: Vyučena s maturitou

Rodinný stav: vdaná

Počet dětí: 2 dítě

Stáří nejmladšího dítě: 7 měsíců

„Proč jste se stala matkou?“

„Protože jsem chtěla miminko, s manželem jsme spolu byli už 8 let a chtěli jsme dítě.“

„Popište rozdíl mezi realitou a dřívější představou o mateřství?“

„S jedním dítětem je to klidnější, všude si člověk zajde, vše vyřídí. Mě mateřství naplnilo a užívám si ho, ale u druhého dítěte to není takový klídek, ale jsem spokojená. Klidně bych byla žena v domácnosti, ale je tu problém z hlediska financí.“

„Představovala jste si mateřství lehčí/těžší? A proč?“

„Nepřekvapilo mě to, očekávala jsem to, že přijdou takové starosti.“

„Jak a v čem Vás mateřství naplnilo?“

„Naplnilo mě ve všem, mateřství je radost. Mateřská láska je něco co nejde popsat, a pokud to člověk nezažije tak neví co to je, nepozná to.“

„Co Vám přináší největší uspokojení a co zátěž?“

„Uspokojení – děti jsou zdravé, spokojené, vidím radost a šťastné, když jsou. Zátěž – nevidím nějak žádnou zátěž v mateřství, jen když je malá ještě malinká tak akorát to stávání.“

„Jaký pocit Vám přináší společný čas trávený s dítětem?“

„Krásný, štěstí, naplnění, radosti, mohu s nimi trávit mnoho času, už teď si nedovedu představit čas bez dětí, už ani nevím, co jsem dělala, když nebyly.“

„Popište negativní pocity, které jsou spojeny s dítětem?“

„Nemůžu si jen tak někam zajít, ale nejsem takový typ, že bych to potřebovala, neomezuje mě to. Negativní pocit je strach, aby se jim něco nestalo, neonemocněly.“

„Jak jste momentálně spokojená sama se sebou?“

„Ano, jsem spokojená a zvládám vše.“

„V čem byste změnila Váš životní styl nyní?“

„Chtěla bych více sportovat s dětmi, do přírody chodit, ale to musím ještě počkat, až bude malá větší.“

„Jak se změnil Váš zdravotní stav po porodu“

„Zhubla jsem, jsem hubenější než kdykoliv dříve. Psychicky asi tak, že mám větší strach o všechno, více mi vše dochází, více řeším vše celkově a hlavně finančně.“

„Jak jste nyní spokojená se svým zdravotním stavem?“

„Ano.“

„Popište, jak se měnily Vaše volné chvíle před a po narození dítěte?“

„S manželem jsme chodili více na večírky, večere, se známými. Já více s kamarádkami a teď spíše s rodinami.“

„Jakým aktivitám, které jste měla před mateřskou dovolenou, se věnujete nyní?“

„Jezdíme na kole s dětmi, ale nemám zvláštní koníček.“

„Jaká je Vaše představa o prožívání volného času na mateřské dovolené bez dítěte?“

„Zašla jsem sama na nákupy, na kosmetiku, ke kadeřnici, zasportovat, s kamarádkou.“

„Popište nyní Váš vztah s manželem/partnerem?“

„V pořádku, není to jako dříve, nemáme tolik čas na společně trávené chvíle, když máme dvě děti.“

„V čem je manžel/partner Vaší největší oporou?“

„Hlavně z hlediska financí, ale snaží se, pokud není v práci, věnuje se dětem.“

„Jaká pomoc Vám schází od manžela/partnera?“

„Mohl by aspoň někdy v něčem pomoci v domácích pracích, ale nevyžadují to po něm, jsme doma, jsem na mateřské a on musí chodit do práce a je unavený, ale někdy mám takové myšlenky, že by mohl v něčem pomoci.“

„Jaká byla největší změna v partnerském chování?“

„Nebyla změna, nepocítovala jsem to. Chtěli jsme to oba dva, smířili jsme se s tím, že když budou děti, bude nějaká změna i mezi námi.“

„Jak se změnil Váš sexuální život po narození dítěte?“

„Není to kdykoliv, protože jsou tady děti. Je ta změna taková, že musíme si ty chvíle najít a hledat je, třeba když je jedno dítě u babičky, ale jak už jsou dvě ty děti tak je to těžší. A když si to naplánujeme, uděláme si pěkný večer, tak kolikrát se stane, že ležíme u televize a usneme, jsme více unavení.“

„V čem a jak se změnil okruh přátel v období mateřství?“

„Kamarádky mám stejné, ale nestýkáme se tak moc jako dříve, známi začínají mít taky děti, tak už není tolik času z obou stran, ale určitě to není tak, že bychom kvůli tomu přerušily kontakty.“

„Jak velkou pomoc cítíte ze strany rodiny a ze strany přátel?“

„Manžel je bez rodičů, takže máme je jednu babičku a dědečka, ale máme velkou pomoc. Samozřejmě, když jsou prarodiče z obou stran, tak je ta pomoc dvojnásobná, ale jak jsem řekla, máme i tak velkou pomoc. Nejsem zvyklá dávat děti na hlídání kamarádkám a kamarádům.“

„Jsou nyní ženy na mateřské dovolené jeden z hlavních kontaktů?“

„Ne, mám spíše kamarádky, které jsem měla doposud, ale matky na mateřské dovolené nevyhledávám.“

„Jak jste byla spokojená se svým postavením v zaměstnání? Plánujete návrat?“

„Jo byla, hned po škole jsem tam pracovala, ale nevím, zda se vrátím do stejné práce, bylo to v práci hektické, hlavně časově náročné a nevím, zda se tam můžu s dvěma dětmi vrátit, zda to bude zvládat.“

„Bylo rozhodnutí odejít na mateřskou dovolenou složité?“

„Ne, věděla jsem to 100%, těšila jsem se, nerozhodovala jsem se kvůli práci.“

„Dovedete si představit Vašeho partnera na mateřské dovolen? Byl by v něčem lepší?“

„Ne, určitě ne, nepřemýšleli jsme o tom vůbec, a ani bychom to nechtěli.“

„Jak velký rozdíl pocítíte ve Vaší ekonomické situaci?“

„Zvládáme to, když jsem pracovala i já bylo více peněz, ale nějak jsme nešetřili, takže to nebylo tak těžké. Měla jsem z toho více strach na začátku, ale samozřejmě, že se musíme ohlížet, výrazně nešetříme.“

Rozhovor D (Lucie)

Věk: 39 let

vzdělání: Vyučena bez maturity

Rodinný stav: svobodná, žije v trvalém partnerském vztahu

Počet dětí: 1 dítě

Stáří nejmladšího dítě: 13 měsíců

„Proč jste se stala matkou?“

„Byla to poslední možnost, kdy mohu mít ještě dítě.“

„Popište rozdíl mezi realitou a dřívější představou o mateřství?“

„Dnešní doba je hodně uspěchaná a je to velký kolotoč. Hlavně si vážím toho, že jsem já a dítě zdravé. Hodně se musím dítěti věnovat.“

„Představovala jste si mateřství lehčí/těžší? A proč?“

„Určitě každý má nějakou představu, ale že realita bude až, tak jiná jsem si nepředstavovala. Jsem více unavená.“

„Jak a v čem Vás mateřství naplnilo?“

„Hodně mě mateřství naplnilo, jsem ráda, že ho mám.“

„Co Vám přináší největší uspokojení a co zátěž?“

„Zátěž největší vidím z finanční stránky. Uspokojení – hlavně že jsme všichni zdraví.“

„Jaký pocit Vám přináší společný čas trávený s dítětem?“

„Krásný pocit, radost, jsem ráda, že je zdraví.“

„Popište negativní pocity, které jsou spojeny s dítětem?“

„Nemám.“

„Jak jste momentálně spokojená sama se sebou?“

„Nejsem spokojená, hodně jsem přibrala.“

„V čem byste změnila Váš životní styl nyní?“

„V ničem bych nezměnila, jsem ráda, že jsme rodina“.

„Jak se změnil Váš zdravotní stav po porodu?“

„Změnil se, mám zdravotní problémy po porodu. Začaly mi problémy se štítnou žlázou a musím někdy být i v nemocnici. Doktor mi řekl, že to nejspíš vyvolal náročný porod a hlavně také to souvisí s mým věkem.“

„Jak jste nyní spokojená se svým zdravotním stavem?“

„Nejsme spokojená, mohlo by to být lepší. Velká únava, která také souvisí s tou nemocí.“

„Popište, jak se měnily Vaše volné chvíle před a po narození dítěte?“

„Nějak moc se nezměnily, protože před tím jsem byla pořád v práci a teď jsem zase v jednom kole s dítětem.“

„Jakým aktivitám, které jste měla před mateřskou dovolenou, se věnujete nyní?“

„Práce, docházím do práce na výpomoc. Přivydělávám si tak.“

„Jaká je Vaše představa o prožívání volného času na mateřské dovolené bez dítěte?“

„Uklidem, když nejsem s malým, snažím se doma rychle uklidit.“

„Popište nyní Váš vztah s manželem/partnerem?“

„Uspokojivý, krásný.“

„V čem je manžel/partner Vaší největší oporou?“

„Můžu se na něho ve všem spolehnout, postará se o dítě ze všech hledisek.“

„Jaká pomoc Vám schází od manžela/partnera?“

„Žádná.“

„Jaká byla největší změna v partnerském chování?“

„Není žádná výrazná změna.“

„Jak se změnil Váš sexuální život po narození dítěte?“

„Změnil, hlavně hned po porodu, byla jsem taková bez zájmu, teď je to lepší, ale zase teď to ovlivňuje moje nemoc.“

„V čem a jak se změnil okruh přátel v období mateřství?“

„Nezměnil.“

„Jak velkou pomoc cítíte ze strany rodiny a ze strany přátel?“

„Pohlídají mi dítě, kdy potřebuji.“

„Jsou nyní ženy na mateřské dovolené jeden z hlavních kontaktů?“

„Ne, skoro s nikým se nestýkám.“

„Jak jste byla spokojená se svým postavením v zaměstnání? Plánujete návrat?“

„Ano byla jsem spokojená. Určitě plánuji návrat, hlavně i proto, že to mám hned vedle místa bydliště, nemusím dojíždět. Znáám tam všechny a můžu se s nimi vždy nějak domluvit.“

„Bylo rozhodnutí odejít na mateřskou dovolenou složité?“

„Ne, bylo to skoro ze dne na den.“

„Dovedete si představit Vašeho partnera na mateřské dovolen? Byl by v něčem lepší?“

„Ano, dovedu. Uvažovali jsme o této možnosti, protože partner neměl práci, a kdyby si nenašel tak by on zůstal doma na mateřské.“

„Jak velký rozdíl pocítíte ve Vaší ekonomické situaci?“

„Cítím rozdíl, hlavně i proto, že dříve jsem byla sama a teď je nás víc.“

Rozhovor E (Eva)

Věk: 42 let

vzdělání: Ukončené SŠ

Rodinný stav: vdaná

Počet dětí: 2 děti

Stáří nejmladšího dítě: 2 měsíce a druhý nejmladší 22 měsíců

„Proč jste se stala matkou?“

„Budu mluvit k tomu 2letému dítěti, protože ten nejmladší nebyl plánovaný. Mám mladšího partnera a ten chtěl děti, já jsem měla dvě už z prvního manželství.“

„Popište rozdíl mezi realitou a dřívější představou o mateřství?“

„Nějaké představy jsem neměla, dokázala jsme si představit, co asi přijde. Všechny známé kolem mě už matkami jsou, tak jsem asi věděla, do čeho jdu.“

„Představovala jste si mateřství lehčí/těžší? A proč?“

„Jak jsem uvedla, neměla jsem nějakou představu, ale mám větší strach jak o děti, tak jsem měla strach i v těhotenství, aby bylo vše v pořádku, aby se něco nestalo při porodu. Ale teď si to užívám, nerozhodí mě nic, myslela jsem, že to bude horší.“

„Jak a v čem Vás mateřství naplnilo?“

„Už jen to, že mateřství udělá z ženy matku, jsem ráda, že ty děti mohu vychovávat.“

„Co Vám přináší největší uspokojení a co zátěž?“

„Momentálně nemám žádnou zátěž, protože v mém věku si to mateřství užívám, do 5 let dítě nepředstavuje žádnou zátěž. A radost, když děti něco nového umí, když se naučí něco nového.“

„Jaký pocit Vám přináší společný čas trávený s dítětem?“

„Pocit úžasný, protože vím, že je to naposledy, už nikdy nebudu na mateřské, už se znovu nestanu matkou.“

„Popište negativní pocity, které jsou spojeny s dítětem?“

„Žádné, aby byly zdravé. S malýma nemůžou být žádné negativní pocity.“

„Jak jste momentálně spokojená sama se sebou?“

„Jsem spokojená, jen se bojím, že mi vypadají vlasy, u toho 2letého se mi to stalo 3 měsíce po porodu, ale snažím se brát nějaké vitamíny.“

„V čem byste změnila Váš životní styl nyní?“

„V ničem“.

„Jak se změnil Váš zdravotní stav po porodu“

„Jak jsem čekala toho 2letého, tak jsem dostala těhotenskou cukrovku, která mi zůstala i nyní. A obávám se toho vypadávání vlasů.“

„Jak jste nyní spokojená se svým zdravotním stavem?“

„Spokojená nevím. Cukrovka se mi ustálila, vím, že už to nebude nikdy dobré, ale je hlavní, že je to teď stabilní, ale jinak dobré.“

„Popište, jak se měnily Vaše volné chvíle před a po narození dítěte?“

„Nemám volné chvíle, nezměnil, chodila jsem do práce a starala se o domácnost, přestavovali jsme dům a teď se zase musím starat o děti a o domácnost.“

„Jakým aktivitám, které jste měla před mateřskou dovolenou, se věnujete nyní?“

„Neměla jsem aktivity, opravovali jsme dům a to stálo hodně času.“

„Jaká je Vaše představa o prožívání volného času na mateřské dovolené bez dítěte?“

„Zajít si na brusle, od manžela jsem dostala kolečkové brusle a ráda bych se na nich ještě někdy naučila (smích). Ale když nemám děti tak jsem jen tak ráda, že od nich můžu mít chvílku klid.“

„Popište nyní Váš vztah s manželem/partnerem?“

„Nemáme na sebe moc času, já jsem spíše s dětmi a on musí chodit do práce a pořád je moc práce kolem domu, tak manžel pracuje i doma.“

„V čem je manžel/partner Vaší největší oporou?“

„Není mi oporou, protože musí se věnovat jak svoji práci, tak i kolem domu. Bude oporou, až děti budou starší a bude si je moct vzít jen tak ven.“

„Jaká pomoc Vám schází od manžela/partnera?“

„Mohl by být více doma, ale nejde to, musí pracovat, ale to jsem řekla už mockrát. Ale potřebovala bych ještě jedny ruky na víc.“

„Jaká byla největší změna v partnerském chování?“

„Nemůžeme jen tak někam zajít spolu, musíme být s dětmi doma.“

„Jak se změnil Váš sexuální život po narození dítěte?“

„Všechny moje hormony jdou na dítě, z mojí strany není nálada, ale to je normální hned tak po porodu.“

„V čem a jak se změnil okruh přátel v období mateřství?“

„Nezměnil, pokud chci tak se navštívíme nebo zatelefonujeme.“

„Jak velkou pomoc cítíte ze strany rodiny a ze strany přátel?“

„Ze strany rodiny velkou, rodina určitě pohlídá, ale ze strany přátel jen tak, když přijdou na kafe (smích).“

„Jsou nyní ženy na mateřské dovolené jeden z hlavních kontaktů?“

„Dá se říct, že ano. Je to nevyhnutelné, když chci, aby měl malý s dětmi kontakty.“

„Jak jste byla spokojená se svým postavením v zaměstnání? Plánujete návrat?“

„Ano. Plánuji určitě návrat, pokud bude místo.“

„Bylo rozhodnutí odejít na mateřskou dovolenou složité?“

„Ne.“

„Dovedete si představit Vašeho partnera na mateřské dovolen? Byl by v něčem lepší?“

„Ne.“

„Jak velký rozdíl pocítujete ve Vaší ekonomické situaci?“

„Pocítujeme, ale není to žádná hrůza, dá se to, nebo spíše musíme to zvládat.“

Rozhovor F (Jana)

Věk: 23 let

vzdělání: Ukončené SŠ

Rodinný stav: vdaná

Počet dětí: 1 dítě

Stáří nejmladšího dítě: 5 měsíců

„Proč jste se stala matkou?“

„Protože jsem otěhotněla, ale strašně jsem si přála dítě.“

„Popište rozdíl mezi realitou a dřívější představou o mateřství?“

„Bylo to složitější, než člověk očekával. Měla jsem představy, že dítě bude spát, že budu mít čas se pěkně obléct, vypadnout ven s kočárkem. Dítě se probudí, jak budu chtít já a jak budu já nachystaná tak pojedeme ven. Ale realita je jiná. Dítě doposud souvisle v noci nezaspalo zatím, minimálně 4x za noc se budí. Doposud jsem se nevyspala, nedbám na sebe, hubnu, nemám na sebe čas, protože mě dítě zaměstnává od rána do večera.“

„Představovala jste si mateřství lehčí/těžší? A proč?“

„Každý má nějaké představy a realita je jiná, představovala jsem si to lehčí, ale jak jsem uvedla už výše, v předchozí otázce.“

„Jak a v čem Vás mateřství naplnilo?“

„Úplně ve všem, nejhezčí co se mi v životě mohlo stát, jak ženě, tak velice citově. Najednou jsem cítila velkou zodpovědnost, ale i blaženost a štěstí.“

„Co Vám přináší největší uspokojení a co zátěž?“

„Největší uspokojení v tom, že jsem si splnila určitou roli, to co jsem v životě chtěla, tak mám, mám dítě. U dítěte vidím největší uspokojení v tom, když mu vidím úsměv na tváři, že je dítě spokojené a nic mu nechybí. Největší zátěž je noční vstávání.“

„Jaký pocit Vám přináší společný čas trávený s dítětem?“

„Absolutní naplnění, krásné pocity, něco nového, něco co je ze mě, souznění.“

„Popište negativní pocity, které jsou spojeny s dítětem?“

„Hrozný strach o jeho zdraví mám, uvědomuji si, že mi to kazí mateřství. Strach, aby se mu něco nestalo.“

„Jak jste momentálně spokojená sama se sebou?“

„Jo, dá se říct, že ano. Vypadám líp než dříve, mám pěknou postavu, jsem hodně spokojená. Jako žena se cítím dobře.“

„V čem byste změnila Váš životní styl nyní?“

„V ničem, vyhovuje mi to, před mateřstvím jsem si užila všeho dost, i když před mateřstvím jsem hodně sportovala, to je možná to co mi schází, ale jinak netoužím po ničem jiném, bavím mě to a chtěla jsem dítě.“

„Jak se změnil Váš zdravotní stav po porodu?“

„Zuby se mi hodně zkazily, dost jsem zhubla, ale nemocná jsem jinak nebyla.“

„Jak jste nyní spokojená se svým zdravotním stavem?“

„Jsem spokojená.“

„Popište, jak se měnily Vaše volné chvíle před a po narození dítěte?“

„Cvičila jsem, hrála volejbal, jezdila na hory, na diskotéky chodila a teď trávím volný čas s kočárkem, dítěti se věnuji maximálně. Nikam bych nešla bez dítěte, jediná zábava, kterou mám, jsou knihy.“

„Jakým aktivitám, které jste měla před mateřskou dovolenou, se věnujete nyní?“

„Žádným.“

„Jaká je Vaše představa o prožívání volného času na mateřské dovolené bez dítěte?“

„Najít si čas sama na sebe, pro sebe. Pročistit si hlavu, zajít si s kamarádkou na kafe, na kosmetiku nebo ke kadeřnici. Relaxovat. Ale jsem pořád s dítětem a nevádí mi to, nechci být bez něho.“

„Popište nyní Váš vztah s manželem/partnerem?“

„Oba dva jsme dítě chtěli, jsme šťastní, že se narodil. Manžel mi pomáhá maximálně, ale pracuje pryč a přijíždí na víkendy a to se mi snaží vše vynahradiť. Máme hezký vztah.“

„V čem je manžel/partner Vaší největší oporou?“

„V péči o dítě hlavně, ale také psychicky a existenčně, zabezpečuje nás. Finančně jsme na tom dobře.“

„Jaká pomoc Vám schází od manžela/partnera?“

„Ne neschází.“

„Jaká byla největší změna v partnerském chování?“

„Každý spáváme jinde, já s dítětem a manžel sám, v tom je největší změna.“

„Jak se změnil Váš sexuální život po narození dítěte?“

„Ano, pořádně se změnil v tomto směru, jak jsem uvedla v předchozí otázce, každý spáváme jinde.“

„V čem a jak se změnil okruh přátel v období mateřství?“

„Změnil, nemám čas, chuť ani náladu na přátele momentálně.“

„Jak velkou pomoc cítíte ze strany rodiny a ze strany přátel?“

„Kromě toho, že byla matka se mnou týden po porodu a pomohla mi, tak nějak víc pomoc nepociťuji, protože chodí do práce, ale z části ano. Od dědečka není žádná pomoc.“

„Jsou nyní ženy na mateřské dovolené jeden z hlavních kontaktů?“

„Ano, jsou především matky na mateřské dovolené, nebo matky, které už mají děti.“

„Jak jste byla spokojená se svým postavením v zaměstnání? Plánujete návrat?“

„Ano, byla jsem spokojená, ale návrat neplánuji.“

„Bylo rozhodnutí odejít na mateřskou dovolenou složité?“

„Ne, nerozhodovala jsem se ani minutu.“

„Dovedete si představit Vašeho partnera na mateřské dovolené? Byl by v něčem lepší?“

„Jo, dovedu. Umí se postarat ve všech směrech.“

„Jak velký rozdíl pociťujete ve Vaší ekonomické situaci?“

„Ne, nepociťuji, je to možná ještě lepší, manžel se o vše dokáže postarat, hlavně finančně zabezpečit.“